

Pääkirjoitus – Editorial
Olavi Koivukangas

Jarmo Lainio
Studies of Finnish
in North America
and Scandinavia, Part I

Timo Virtanen
Ulkomaalaisviha ja
-väkivalta

Sukumessut 1995

Siirtolaisuusinstituutin
toimintakertomus 1994/
The Annual Report for 1994
of the Institute of Migration

Column

Kirjat

Tiedotuksia – Notices

1995

SIIRTOLAISUUS

2

MIGRATION

Siirtolaisuus – Migration

22. vuosikerta – 22th year

Siirtolaisuusinstituutti • Migrationsinstitutet • Institute of Migration
Piispankatu 3, FIN-20500 Turku, Finland
puh./tel. (9)21-23 17 536, fax (9)21-23 33 460

- *Päätoimittaja/Editor-in-Chief:* Olavi Koivukangas
- *Toimitussihteeri/Editorial Assistant:* Taimi Sainio
- *Toimittajat/Editors:* Krister Björklund, Maija-Liisa Kalhama, Jouni Korkiasaari
- *Toimituskunta/Editorial Board:* Siirtolaisuusinstituutin hallitus/
Administrative Board of the Institute of Migration
- *Tilaushintaa:* 40 mk/vuosi (4 numeroa), PSP 800014-70355471
- *Subscriptions:* Finland and Scandinavia 40 FIM,
other countries \$12.00 a year (4 issues)

Siirtolaisuusinstituutin hallitus/ Administrative Board of the Institute of Migration

Hallituksen puheenjohtaja: <i>Tom Sandlund</i> , rehtori (SSKH) Åbo Akademi ja Helsingin yliopisto	<i>Ilkka Mäkelä</i> , vs. sihteeri Kirkon ulkomaanasiain neuvosto
<i>Ilkka-Christian Björklund</i> , toiminnanjoht. Suomi-Seura r.y.	<i>Raimo Narjus</i> , rakennusneuvos Suomen Kuntaliitto
<i>Ulla-Maria Helaniemi</i> , toimistopäällikkö Ulkoasiainministeriö	<i>Aimo Pulkkinen</i> , ohjelmajohtaja Väestöliitto
<i>Olli Kultalahti</i> , apulaisprofessori Tampereen yliopisto	<i>Heikki Silpola</i> , suunnittelusihteeri Turun kaupunki
<i>Risto Laakkonen</i> , neuvotteleva virkamies Työministeriö	<i>Keijo Virtanen</i> , professori Turun yliopisto
	Asiantuntijajäsen: <i>Pekka Perttula</i> , kunnanjohtaja Peräseinäjoen kunta

Henkilökunta/Staff

<i>Olavi Koivukangas</i> johtaja /Director	<i>Taimi Sainio</i> va. kirjastovirkailija/Librarian
<i>Krister Björklund</i> tutkimussihteeri/Research Secretary	<i>Jouni Korkiasaari</i> erikoistutkija/Senior Research Officer
<i>Maija-Liisa Kalhama</i> osastcsihteeri/Departmental Secretary	<i>Minna Domander, Timo Virtanen</i> tutkijat/Research Officers
<i>Seija Sirkkiä</i> toimistos sihteeri/Bureau Secretary	<i>Eve Kyntäjä, Juha Niemelä</i> vierailevat tutkijat/Visiting Scholars
<i>Anne Virtanen</i> toimistovirkailija (virkavapaa)/ Administrative Clerk (off duty)	<i>Matti Kumpulainen</i> siirtolaisrekisterisihteeri/Registrar, Emigrant Register
<i>Piija Niittykoski</i> vs. toimistovirkailija/Office Assistant	<i>Sirkka-Liisa Laurila, Elisabeth Uschanov</i> siirtolaisrekisterivirkailijat/Emigrant Register Officers

Kansi: Kevään Sukumessut kutsuvat sukumme dokumentaarteiden etsimiseen ja oman sukuhistoriamme selvittämiseen. (Siirtolaisuusinstituutin arkisto)

Cover: The Family Fair awakes our interest in looking for our own family-documents and our roots. (Archives, Institute of Migration)

Suku on pahin — vai paras?

Suomen itsenäisyyden 75-vuotisjuhluvuoden 1992 yhtenä teemana oli "Juuret Suomessa". Projektin tavoitteena oli saada ulkosuomalaiset ja heidän jälkeläisensä kiinnostumaan suomalaisesta syntyperästään. Yksi päätapahtumista oli kesällä 1992 Turussa järjestetyt sukumessut, joille kokoontui kolmena päivänä useita tuhansia sukututkimuksesta ja juurten etsinnästä kiinnostuneita kävijöitä.

Ensimmäisten sukumessujen saama suosio ja niistä saadut palautteet yllättivät Siirtolaisuusinstituutin ja muut tapahtuman järjestäjät. Niinpä loppuyhteenvedossa asetettiin tavoitteeksi tehdä sukumessuista määrävuosittain toistuva tapahtuma. Myöhemmissä neuvotteluissa todettiin kolme vuotta sopivaksi välijajaksi.

Tämän vuoden sukumessujen ajankohdaksi valittiin toukokuun 19.–21. päivät, mikä mahdollistaa mm. koululuokkien osallistumisen tapahtumaan. Kevät lienee oikea aika herättämään mielenkiintoa maan pinnan alla olevia omia juuria kohtaan. Tällä kerralla otetaan huomioon erityisesti nuoret, joille sukumessut ovat erinomainen tilaisuus saada innostusta sukututkimukseen. Mutta tämä ei riitä. Olisi tärkeätä saada sukututkimus kiinteäksi osaksi Suomen koululaitoksen opetusohjelmaa. Tässä asiassa olemme jäljessä monista muista sivistysmaista. Niinpä kerätessäni muutama vuosi sitten tietoja pian ilmestyvää Uuden-Seelannin

suomalaisten historiaa varten, hämmästyin usein sitä, että monessa suomalaisia sukujuuria omaavassa perheessä oli hyvä sukuselvytys, jonka oli tehnyt perheen lapsi koulussaan.

Uutta on myös se, että messujen yhteydessä järjestetään 18. sukututkimuspäivät. Aikaisempaan tapaan tulee näyttelytoiminta messuilla olemaan vilkasta, ja erilaiset aiheeseen liittyvät seminaarit täydentävät ohjelmaa. Sukumessujen yhteydessä suvut voivat järjestää myös omia sukukokouksiaan.

Ilahduttavaa on Suomen Kotiseutuliiton lähteminen mukaan tapahtumaan. Sukumessut ovat sopivaa jatkoa v. 1994 vietetylle kansallisen kulttuurin juhluvuodelle. Kotiseututyö, joka ilmenee mm. jatkuvasti lisääntyneinä kotiseutukirjoina, -filmeinä jne., on nousemassa uuteen kukoistukseen. Yhdentyvässä Euroopassa menestyvät parhaiten kansakunnat, joilla on vahva kansallinen ja maakunnallinen identiteetti. Sen keskeinen elementti on kotiseuturakkaus.

Toivotan kaikki sukututkimuksesta kiinnostuneet tervetulleiksi Turkuun koko perheen tapahtumaksi tarkoitetuille sukumessuille. Erityisesti kutsu on kohdistettu suomalaisille siirtolaisille ja heidän jälkeläisilleen. Omien juuriensa löytämisessä ja siten suomalaisen identiteetin vahvistamisessa, sukumessuilla voi olla heille tärkeää annettavaa.

Olavi Koivukangas

Looking to the family

In 1992, one of the themes running through the 75th anniversary celebrations of Finland's independence was "Roots in Finland". The aim of the project was to awaken among Finns who have emigrated overseas, and their descendants, an interest in their Finnish origins. One of the major events was the Family Fair organized in the summer of 1992 in Turku; during the three days of the Fair, it was visited by thousands interested in genealogy and the quest for their roots.

The warm reception for that first Family Fair, and the feedback afterwards, came as a happy surprise for the Institute of Migration and the other organizers; and in subsequent discussions, it was decided to make the Fair a recurrent event, to be held at regular intervals on a three-year cycle.

The date which has been chosen for this year's Family Fair is 19th–21st May, which will make it possible for schools to visit the event. Spring may well be the right time of year to awaken interest in our own roots. This time, especial attention is being paid to younger visitors, for the Family Fair offers a marvellous opportunity to arouse young people's interest in genealogy. An even more important target should be to establish the study of genealogy within the Finnish school curriculum. In this regard, we are lagging behind many other civilized countries; a few years ago, for instance, when I was gathering material for my history of the Finns in New Zealand, soon to be published, I was constantly amazed to find that

families with Finnish ancestry were in possession of excellent family trees, which had been made by their children at school.

In addition, in conjunction with the Fair this year there will be held the 18th Finnish Genealogical Congress. As on the previous occasion, the Fair will provide a forum for many exhibitions, and there will be seminars on several different themes to complete the range of activities. Moreover, families are invited to summon their own clan gatherings in conjunction with the Fair.

We can be particularly pleased that the Finnish Local Community Association has decided to join in the project. The Family Fair offers a splendid opportunity to further continue with the work of the 1994 Year of Finnish Culture. As can be seen in the flood of books, films, etc., local community activities are currently enjoying something of a renaissance. In the new, integrated Europe, the best guarantee of national survival is a people's strong sense of its own national and regional identity, and one of the crucial elements in this is loyalty to the local community.

I extend a warm welcome to everyone who is interested in genealogy to join us at the Fair in Turku, and bring the entire family along. In particular, this invitation is addressed to Finnish émigrés and their descendants. In helping them to find and reinforce their Finnish origins, the Fair can fulfil an important role.

Olavi Koivukangas

Studies of Finnish in North America and Scandinavia

Part I

Jarmo Lainio

During the 1980s and 1990s a vitalization in studies of Finnish among Finnish-speaking emigrants and minorities, i.e. Finnish 'abroad', has emerged. This has been a consequence of several factors coinciding.

First, the earlier paradigms of Fennistics and Finno-Ugristics have been challenged by other, more recent theories and views on language from the 1970s and onward. It has thus become possible to cope with the special linguistic circumstances in minority language situations in more accurate ways.

Secondly, the role of language as an important factor for minority identity and cultural maintenance has become more apparent due to international sociopolitical influences, among which first and foremost the revitalization of minorities should be mentioned. The ideological changes influenced state level decision-making as well, and thus the attitudes of majority populations. In parallel, the general political turbulence following the student revolts during the late 1960s also influenced linguistics at a general level: interest in dominance patterns connected to language as a means of power grew rapidly (Newmeyer 1986), and has until the early 1990s been of major importance.

Thirdly, interest among individual researchers — which partly is a result of the second factor — stemming from the Finnish-speaking minorities themselves, has increased considerably.

Fourthly, the interest in crosslinguistic comparisons within contrastive analysis, universal features in language and typology has re-occurred or grown among non-Fennists and non-Finns (both majority and minority representatives). For example, some interest among (mostly general) linguists has been shown Finnish as a language differing typologically from Indo-European languages (Luthy 1973; Campbell 1980; Skousen 1987, 1991; Sridhar 1988; Campbell & Muntzel 1989; Comrie 1989; Maher 1991; Källström 1992a, 1992b; cf. also Ringbom 1987).

To a high extent the question of educational achievement among immigrant children has contributed further to this trend, both as a matter of bilingual education and within second language acquisition studies, where Finnish has been the first language. This has been a matter of interest especially in Sweden, lately also in Norway. Recently, as a fairly rapidly growing field of interest, studies on Finnish as a second language has developed in Finland, which may in due time connect to studies abroad in a constructive way.

Below I will try to give a brief account of some of the studies and roughly describe the theoretical characteristics of

Docent Jarmo Lainio, Department of Finnish, Stockholm University, Sweden.

language contact studies of Finnish outside Finland. The excursion will partly be based on earlier overviews by Lainio (1991, 1993) for the North American scenario and for immigrant Finnish in Sweden, and by Wande (1994), for the North Scandinavian situation. Among other literature used, the updated overview of Virtaranta (1993) has been useful. In addition, studies not referred to in these overviews are included. Earlier overviews by Ureland & Clarkson (1984) and Ureland (1987) also give an overarching picture of studies on language contacts throughout history in the Scandinavian area.

In Finnish there is also a volume of articles on 'foreign Finns', *Ulkosuomalaisia* (1982), which includes general and linguistic papers on various groups of Finnish-speakers abroad, from a Finland Finnish perspective. The directions and interests of these works are in various ways complementary to the ones presented here. For the North American context, the Finn Forum conferences (e.g. Karni et al. eds, 1988) have added mainly historical and social science reports on especially the trans-Atlantic situation, even though linguistic accounts have been included. In many cases, the linguistic topics have been more elaborated upon in other publications by the same writers.

Finnish as a first language in second language acquisition studies has been treated in overviews by, e.g. Hyltenstam & Arnberg (1988), Hyltenstam (1989), Hammarberg (1991), and Viberg (1991; cf. also Voionmaa 1993) for Sweden. Corresponding studies and overviews have not been made in the other settings discussed here, to my knowledge. On the contrary, the Norwegian Kvens are for example not even recognised as a separate ethnolinguistic group in an overview

of the educational policies concerning bilingualism in Norway (Hvenekilde 1993:174). Adult Finnish-speakers in the US with English as their second language have been studied by Pietilä (1989). These are only to a minor extent integrated in the present description of Finnish outside Finland. However, studies on Finnish-English bilinguals will be closer integrated here (e.g., Lauttamus 1991; Halmari 1993a, 1993b, 1993c; Hirvonen 1993; Hirvonen & Lauttamus 1994).

Aims of the overview

The main objectives of an overview of the kind I have been aiming at are both its practical and theoretical values. Firstly, it could offer possibilities to describe more extensively especially the minority varieties/Finnishes and their developments on a global scale. It could give insights to what characteristics have been found in them at various stages of change and/or shift. Secondly, it could give information about which types of studies have been done in the different settings and which may be worth replicating in another setting. Thirdly, it should give rise to caution as regards the use of terms like American Finnish, Norwegian Finnish, Sweden Finnish etc. — are they compatible terms, and, have they been based on similar assumptions and linguistic descriptions?

As a consequence of a review of this kind, it may also be possible to address the question of whether the Finnishes discussed are developing into their own language level systems. Last but not least, important from a minority perspective is that it could be of some support to know that the case the individual researcher is dealing with, is not a unique dilemma, but has characteristics in common with

other settings, for the better and for the worse. As a by-product the overview may show to non-linguists, that linguistics is a matter of multifaceted perspectives on language.

The overview does not claim to be complete or maximal, neither as regards the division of studies nor the treatment of the studies mentioned. Another delimitation has been made: I have concentrated on studies dealing with natural spoken language, even if some other studies directly connected to the study of spoken language have been referred to. The general starting point is thus the linguistic product of spontaneous speech, which is a primary mode of linguistic communication, especially in a minority situation. Furthermore, though a few studies not published as monographs or in periodicals and anthologies are mentioned, mainly reports available to the larger public are included.

It is my hope, that an overview of this kind could give a contribution to a total account of studies done with Finnish as a contact language outside the source country. With the aid of this it would later be possible to draw conclusions on a larger scale for descriptions and possible predictions regarding the future route of studies of Finnish, both as a minority and a majority language.

Setting of studies

1. *Geographical and historical settings of minority Finns*

Before the various kinds of studies of Finnish in minority contexts are discussed, it may be useful to try to classify the fields and studies according to some general characteristics and to situate them in their national contexts. I will start with this task (see Table 1).

Three groups of Finns have lived within the borders of Norway, the oldest one of which is the Kvens in northernmost Norway. Their history is that of an extensive migration of Finns from Northern Sweden and Finland, dating back to the late 17th century and later. The present-day population of Finnish-speaking Kvens is estimated at about 1,500–3,000, of the 20,000–60,000 persons who are believed to have Kven ancestry (Andreassen 1992:39; Lindgren 1993a:21–22).¹ In the so-called Finn forests, both on the Norwegian (especially in the Solør region) and Swedish side (especially in the Värmland region), migrants of mainly east Finnish, Savo origin, and their descendants lived highly isolated for several centuries. It is believed that at the most about 40,000 Finns were living in these forestial regions (Iversen 1959:4, fn. 4). In 1953 only five older speakers of Forest Finnish were left in Norway (op. cit.: 4). The third Norwegian group consists of recent immigrants from Northern Finland, especially to the fishing industry in Northern Norway. The amount of recent immigrants has been estimated at several thousands in the 1980s (Anttonen 1986).

The autochthonic groups of Finns and their descendants in Sweden, which would have included the mentioned Forest Finns, counts about 20,000–40,000. Around 1950 there were still 40 speakers of VåFi left (Mägiste 1960:4), and 30 years later, the last known speaker of VåFi passed away (Virtaranta 1986:111). All of the present-day Finnish-speakers of an autochthonous ancestry are Tornedalians, with their roots in Northern Sweden. This minority came into being through the split of Sweden in 1809, when the eastern part was ceded to Russia.

The largest group of Finns in Sweden, and probably also compared to other

Table 1. Potential populations of speakers in studies of Finnish outside Finland

Country	Recent Immigrants	Ethnic Minority of Imm. Descent	Assimilated Minority	Autochthonic Minority
Norway	Immigrant Finns/ (Norwegian Finns)	Kvens	Forest Finns	Kvens
Sweden	Immigrant Finns (Sweden Finns)	Sweden Finns	Forest Finns/ Värmland Finns	Tornedal Finns
Canada	Vancouver ² (Canadian Finns)	Canadian Finns	early 1st/2nd gen. immigrants	
USA	Florida, New York, Oregon, California, (American Finns)	American Finns	early 1st/2nd gen. immigrants	

cases elsewhere, can be found among the post-war migrants and their descendants, who have concentrated their habitations to central Swedish industrial towns and the capital Stockholm. Stockholm has had a continuous habitation of Finns for about five or six centuries, not in the sense that they would make up a continuous Finnish ancestry to our day — this line was possibly broken during the first decades of this century — but in the sense that there have always been Finnish migrants in Stockholm during this period. The amount of persons of Finnish origin in Sweden (including the second generation) is about 301,600 (in 1993; Wande forthc.b), among which 20–25 per cent are likely to be Swedish-speaking Finnish migrants.

In Canada there were (in 1980), according to the Census of Canada 1986, 40,565 persons with a Finnish origin for both parents, and 51,770 with a multiple (Finnish and other) ethnic background (total = 91,340). About 25,000 of these have reported a non-official language as their mother tongue, i.e., most likely Finnish. A majority of these have lived in Ontario, and at present a notable amount can be found in British Columbia.

According to an overview by Kultalahti (1989:15–16, data from 1980) most people with a Finnish background in the USA live in Michigan, Minnesota, California, Washington, Massachusetts, Wisconsin, New York, Oregon, Illinois, Ohio and Florida. There were (in 1980) about 616,000 persons with a Finnish ethnic background in the USA (op. cit.:12). By summarizing Kultalahti's data, covering all states, a total of 29,172 persons born in Finland are found. The largest amount of Finnish migrants still alive and born in Finland (4,539) live in California. The oldest habitations are to be found in Michigan (111,702 with Finnish background, and 2,292 born in Finland (data from 1980) and Minnesota (98,783 with Finnish background, and 1,959 born in Finland (data from 1980).

It is questionable whether recent, first-generation immigrants can — objectively and subjectively — be referred to as belonging to an established minority. Kvens and Tornedalians do not, as far I can see, receive new speakers from the outside, though many Finnish migrants have been integrated into these groups, especially into the latter one. Furthermore, at least 'Sweden Finns' and 'American Finns' have a semantic

load, which does not readily include recently arrived newcomers. Most of these populations are generally considered to speak their respective Finnish languages (or varieties) — Kven Finnish, Sweden Finnish, American Finnish etc. — except for Tornedalians, who in addition to Tornedal Finnish (or its correspondents in different languages) nowadays refer to their language as 'Meän kieli', i.e. 'our language' (cf. Thomas 1991, for the tendency to use this concept in recent minority language settings).

Throughout the paper I will refer to the varieties involved as 'languages'. The use of 'dialect' may possibly be defended when each of the cases is individually compared to source country Finnish (hereafter Finland Finnish, FiFi), but when they are compared to each other, several criteria point in the direction that they can be objectively called different languages, with the exception of Sweden Finnish. At least some criteria, such as mutual comprehension, belonging to one nation-state or the same political system, identification with the same speech community, and even the linguistic norms adhered to, hint at the possibility that they are now evolving as separate languages, if their speech communities do not face language shift or language death.³ Their connection to each other is mainly one of indirect contact, mediated by FiFi, but they share the common experience of a minority status language in contact with an Indo-European language.

The question of where to situate the Kvens is not easily settled. Though formed by immigrants from Northern Sweden (including Tornedalen) and Northern Finland no later than the at turn of the 18th and 19th centuries, their habitations today in Northern Norway con-

stitute local historical minorities. No doubt do they form an ethnolinguistic minority, but they are also developing into an autochthonic regional minority. One main difference as compared with the Tornedalians is the span of time in their present area. An additional problem in the Norwegian setting is that the Kvens to a high extent have been trilingual, with Sami languages as the third component. For recent immigrants to Norway from Finland, this is regularly not so. In this paper the Kvens will be treated under the heading 'Autochthonic minority'.

The term 'ethnic minority' mainly refers to the role of language and the awareness of it among the populations in question. Accordingly, the populations could also be termed ethnolinguistic or linguistic/language minorities. Though there are obvious differences between the Scandinavian contexts, where language is of primary importance for Finnish ethnicity and minority aspirations, and the North American context, where language is no longer considered the main factor of ethnic consciousness, I will use ethnic for all contexts.

The classification above could be complemented by some additional, on-going studies of linguistic relevance from Germany (Tuominen 1986) and France (Fernandez-Vest forthc.), both of which could be included as recent immigrant populations of the Atlantic neighbourhood.⁴ Since major results from these projects are inaccessible thus far, they will be left out of the study. (For a world-wide presentation of Finns abroad, see Korkiasaari 1989, and regarding language contact in Australia, see Hentula 1987, 1988).⁵ There are, most likely, other minor studies to be found in various linguistic periodicals. In addition, also Finland could be included, since there are recent studies of return migrant-children in school tests (e.g.

Pääkkönen 1993), and studies considering school accommodation and language-connected issues.

Finnish as a second language is a field booming at the moment, but few larger studies have been completed (Grönholm 1993, Muikku-Werner 1993, Sundman *forthc.*, being the only extensive studies thus far; for overviews, see Sundman 1992, Latomaa 1994). They do not, however, regard spoken language use. The influence of return migrants from the USA and Canada on FiFi during the earlier decades of this century presents itself as a potential object of study, but in addition to general inference of English impact (Sajavaara & Lehtonen 1980, 1981, Pulkkinen 1984), only scattered remarks (see Virtaranta 1993) and minor studies of influences on dialect vocabularies have to my knowledge been made.

Some articles on Finnish vocabulary development were published in a special issue of *Virittäjä* (1981). Other possible directions of extensions would be descriptions of Finnish dialects that have been in contact with Swedish dialects in Finland for centuries (e.g. Grönholm 1988; Tandefelt 1988; Paunonen 1990, 1993a). A vast field of study would be Fennistics in Finland, which for more than a century worked within the puristic tradition, with an outspoken purpose to eliminate traces of foreign influence, especially Swedish. Swedish influence has thus been treated extensively, as a negative impact. As Paunonen (1993a) has pointed out, however, the striving for purism sometimes blindfolded the attempts: internal inherent variation has at times been banned as foreign influence.

2. Linguistic framework in the studies

Table 2 is an attempt to summarize the traditional levels of language descrip-

tions. Under 'Other' we find some approaches which cannot be easily characterized according to the traditional division in the table (e.g. conversational or discourse analysis). Though further levels of grammar (such as pragmatically and semantically oriented) could be labeled, this has not been done since they have not been generally represented, with the main exception of some second language studies (e.g. Viberg 1985; Voionmaa 1993). From the point of view of the language users, it is doubtful whether they have benefitted much from the results of the traditional linguistic studies in their bilingual communicative encounters in the minority language contexts. Onomastic studies could, had not the criterion of spoken language been used, add several contributions to this classificatory table.

For the sake of simplicity, the populations in North America have been collapsed into one group (see discussion about this in the forthcoming Part II). Borders between different Finnish populations in North America are even more difficult to establish than for the Scandinavian countries.

As could be expected (table 2), the traditional aspects of language study have been well represented, i.e. phonology, morphology and lexicon. Syntax has been less studied, just as the 'Other' category. The list is further to be cautiously interpreted: some studies have included minor aspects of the linguistic level in question, others have attempted broad generalizations.

The 'Other' category is scarcely represented among the minority studies. In my view, it is also more difficult to generalize at the present stage of development, from single informant studies on discourse analysis and conversation analysis, such characteristics that could be said to be

Table 2. Linguistic studies on Finnish according to the grammatical level studied

Level of language Country/Population	Phonology	Morphology	Syntax	Lexicon	Other
Norway					
Autochthonic	X ⁷	X	X	X	-
Assimilated	X	(X)	(x)	X	-
Immigrants	(x)	X	X	X	-
Sweden					
Autochthonic	X	X	X	X	(x)
Assimilated	X	(x)	-	X	(x)
Ethnic Min.	X	X	X	(x)	X
Immigrants	X	X	(x)	(x)	X
Canada					
Ethnic Min./ (Immigrants)	X	X	(x)	(x)	(x)
USA					
Ethnic Min./ (Immigrants)	X	X	X	X	(x)

(Here and below, footnotes refer to studies representing each combination. Brackets '(x)' indicate that the representation is questionable, or, studies have not been completed to date.)

representative and valid for a whole population, or even a sample of it.

Regarding the linguistic paradigms that have been represented, dialectology has been a starting point for studies in all countries, also for those who may be considered sociolinguistic in design. This is natural, since Fennistic sociolinguistics has oftenmost meant that methods and ways of presenting data in dialectology (have been altered to a small degree, when adapted for sociolinguistic studies. Regularly the linguistic features studied have been the same or similar (for a recent overview, see Juusela 1994).⁶

Another direction that has been well represented is studies on the lexicon, which partly is based on its strong scholarly tradition both at Finnish and Scandinavian universities. Within this tradition several fields of study have been represented: onomastics (Norway, ToFi, VåFi, AmFi), semantic fields (Kvens, ToFi; Hirvonen 1993; Voionmaa 1993), and dictionaries.⁸ The latter entails

dictionaries of AmFi (Virtaranta 1992), Gällivare/Jellivaara Finnish (=GåFi; Winsa 1992), ToFi (Kenttä & Wande 1992), and SweFi (dictionaries of the Sweden Finnish Language Board, and word lists in its periodical *Kieliviesti*).

Most of the extensive studies included share some properties in their view of language. In practice this means that basically structuralistic traditions are recurrently represented. Purely structuralistic studies are, however, difficult to find, though Lindgren (1993a) may be considered to be one example.

Autonomous linguistics was not very successful in establishing itself in the source country, Finland, one consequence of which has been that studies on minority Finns have generally lacked this feature, as long as the majority of researchers originated in Finland. The Chomskyan tradition has been poorly represented both in Finland and in Sweden during the 1970s and 1980s. This tendency has been obvious in lan-

guage contact and spoken language studies, partly due to the inherent contradiction between the Chomskyan concept of 'ideal speaker/hearer' and variable language performance, such as speech.

The problems become multiplied when two or several even more variable contact languages are the objects of study. Some studies have included the Government & Binding aspect, however, in settings where the tradition has been fairly strong, as in Norway (Trosterud 1991, 1994) and in the US (Larmouth (1974) and Halmari (1994) are inspired by this tradition). The striving in many originally American linguistic paradigms to find evidence for universal tendencies is not only typical for post-Chomskyan traditions, but also for some directions of sociolinguistics: Shana Poplack and her colleagues (Poplack et al. 1987) have conducted some research on Canadian Finnish, which dealt with code-switching. These studies contain features of typology and claims on universality (cf. Part II).

Reasons for discussing typology as a separate direction are not difficult to find. For example, markedness theory has been of some explanative value in language contact studies, but it has been rather vaguely represented in the Scandinavian context, except in second language acquisition studies (e.g. Hyltén-stam 1992) and contrastive typology studies (e.g. Källström 1992b). Results from typological considerations would also be of help for classifications of the state of art for Finnish in the various minority language settings. It would tentatively be of interest to situate the Finnish in some kind of typological spectrum or continuum as well. In my view there is another important reason, namely that typology as such would benefit from using the kind of spoken language data

and generalizations that have been presented in studies of language contact of Finnish and of Finnish in minority settings. Especially in those cases when typologically oriented studies aim at describing the dynamicity of gross language contact patterns, would variationist studies be of support for conclusions on directionality and ongoing changes (see also Aitchison 1991; McMahon 1994).

The interest in this field and regarding the Baltic area has been constantly increasing during recent years (e.g. Dahl et al. 1992; Dahl & Koptjevskaja-Tamm 1992; Tommola 1992). Data including more than single informants should be preferred to such where typological conclusions are made on the basis of single language users, at least regarding threatened languages, when a language shift process could have caused attrition among the remaining speakers of that language. The obvious risk of making inferences from single informants data could possibly be minimized then (cf. Dorian 1978; Schmidt 1985). This risk and problem are at hand, for example, in studies concerning American Finnish (Lehtinen 1966; Larmouth 1974), Värmland Finnish (cf. Taipale-Miesmaa *forthc.*; Taipale *forthc.*) and Kven Finnish in Norway (Lindgren 1993a). As a consequence of this, Lindgren (1993a) has excluded semi-speakers from her analysis.

Intermittent words

This first part has set the stage for the studies reviewed. In a second part the characteristics of the various studies will be presented. This includes the approaches of scholars, time perspective of studies, whether researchers have had an in- or outgroup perspective on the language contact situation, what kinds of informants have been studied, and a

countrywise summary of the state of art. These aspects are not only relevant for linguistic and theoretical evaluations of the studies, but they are related to the status of the languages involved, and thus important for their evaluation among the speakers of and listeners to these Finishes. This in turn, influences the potential functions of the languages. In the second part a conclusive discussion will be given as well.

References

- Aitchison, Jean 1991. *Language Change: Progress or Decay?* (Second edition.) Cambridge: Cambridge University Press.
- Almqvist, Ingrid; Cederholm, Per-Erik & Lainio, Jarmo (eds.) 1990. *Från Pohjolas pörten till kognitiv kontakt.* (Stockholm Studies in Finnish Language and Literature 6.) Department of Finnish, Stockholm University.
- Andreassen, Irene 1992. Det finske målet på Nordkalotten med hovudvekt på Nord-Sverige og Nord-Noreg. *Mål og makt* 3:32–45. Oslo.
- Anttonen, Marjut 1986. Nord-Norges nya finska immigranter. In: *Kulturer i Norr*, 69–78. Svanberg, I. & Lindin, L. (eds.) (Nord-Nytt 26.)
- Axelsson, Monika & Viberg, Åke (eds.) 1991. *Nordens språk som målspråk.* Stockholm University: Centre for Research on Bilingualism.
- Berge, Kjell Lars & Kotsinas, Ulla-Britt (eds.) 1991. *Storstadsspråk och storstadskultur i Norden.* (MINS 34.) Department of Nordic Languages, Stockholm University.
- Campbell, Lyle 1980. Towards new perspectives on American Finnish. In: *Ikola, O. (ed.) Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum, Pars VI*, 341–51. Turku: Suomen kielen Seura.
- Campbell, Lyle & Muntzel, Martha, C. 1989. The Structural Consequences of Language Death. In: *Dorian, N. (ed.), Investigating Obsolescence*, 181–196. Cambridge: Cambridge University Press.
- Census of Canada 1986 1989. *Profile of Ethnic groups.* Ottawa: Statistics Canada.
- Comrie, Bernard 1989. *Language Universals and Linguistic Typology.* (Second edition.) Oxford: Basil Blackwell.
- Dahi, Östen; de Groot, Casper & Tommola, Hannu (eds.) 1992. *Future Time Reference in European Languages II.* (EUROTYP Working Papers, Series VI, No. 3.) European Science Foundation. Department of Linguistics, Stockholm.
- Dahl, Östen & Koptjevskaja-Tamm, Maria 1992. *Language typology around the Baltic sea: A problem inventory.* Papers from the Institute of Linguistics (PILUS), 61. Stockholm: Department of Linguistics, Stockholm University.
- Dorian, Nancy 1978. The fate of morphological complexity in language death: Evidence from East Sutherland Gaelic. *Language* 54:3, 590–609.
- Extra, Guus & Verhoeven, Ludo (eds.) 1993. *Immigrant Languages in Europe.* Clevedon & Philadelphia: Multilingual Matters.
- Fernandez-Vest, Jocelyne M.M. (forthc.) Konstrastiv diskursanalys franska/finska. In: *Wande, E. (ed.) (forthc.)*
- Grönholm, Maija 1988. Ruotsalaiset lainasanat Turun murteessa. Turku/Åbo: Åbo Academy Press.
- Grönholm, Maija 1993. TV on pang pang – Verbisänaston kehitys toisen kielen kirjoittamisessa. *Rapporter från Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi*, nr 4. Institutionen för lärarutbildning.
- Halmari, Helena 1993a. Code-switching as an evaluative device in bilingual discourse. *Issues in Applied Linguistics* 4.1: 91–118.
- Halmari, Helena 1993b. Intercultural business telephone conversations: A case of Finns vs. Anglo-Americans. *Applied Linguistics* 14.4: 408–430.
- Halmari, Helena 1993c. Structural relations and Finnish-English bilingual code-switching. *Linguistics* 31.6: 1043–1068.
- Halmari, Helena 1994. *A government approach to Finnish-English intrasentential code-switching.* (Unpublished Ph.D. diss.) Department of Linguistics, University of Southern California.
- Hammarberg, Björn 1991. Forskning om svenska som andraspråk i Sverige. In: *Axelsson, M. & Viberg, Å. (eds.) 1991*, 49–81.
- Hentula, Hannele 1987. *Kielentutkijana Australiassa 26.9.1986–19.1.1987.* *Siirtolaisuus/Migration* 1, 32–37. Turku.
- Hentula, Hannele 1988. Remarks on the Research of the Finnish Language and its Vocabulary in Australia. Paper given at the TISSMA conference in Melbourne, 29.8.–2.9.1988.
- Hirvonen, Pekka 1993. The Return of the Klörkki: more about the old-country words in American Finnish. In: *Suojanen, M.K. & Kulkki-Nieminen, A. (eds.), 19. Kielitieteen päivät Tampereella*, 8.5.–9.5.1992, 81–96. Tampereen yliopiston suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja, 16. Tampere.

- Hirvonen, Pekka & Lauttamus, Timo** 1994. Amerikkansuomen kielikontaktit. In: Jääskeläinen, V. & Savijärvi, I. (eds.), *Tieten tahtoen*, 169–184. *Studia Carelica Humanistica*, 3. Joensuu yliopiston humanistinen tiedekunta, Joensuu.
- Hvnekilde, Anne** 1993. Norway (N). In: Ammon, U., Mattheier, K. & Nelde, P.H. (eds.) *Mehrsprachigkeitskonzepte in den Schulen Europas*, 174–186. *Sociolinguistica. Internationales Jahrbuch für Europäische Soziolinguistik*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Hyltenstam, Kenneth** 1989. Svenska som andraspråk – Forskning och undervisning i Sverige. In: Nuopponen, A. & Palmberg, R. (eds.), *Special Languages and Second Languages: Methodology and Research*, 27–49. *AFinLA Yearbook*. Vaasa.
- Hyltenstam, Kenneth** 1992. Non-native Features of Near-native Speakers: On the Ultimate Attainment of Childhood L2 Learners. In: Harris, R.J. (ed.) *Cognitive Processing in Bilinguals*, 351–368. Elsevier Science Publishers.
- Hyltenstam, Kenneth & Arnberg, Lenore** 1988. Bilingualism and education of immigrant children and adults in Sweden. In: Bratt Paulston, Christina (ed.), *International Handbook of Bilingualism and Bilingual Education*, 475–513. New York, Westport, Connecticut & London: Greenwood Press.
- Iversen, Ragnvald** 1959. Finsk på norsk grunn. Relikt-studier. *Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs skrifter for 1958*. Bind II, nr 6. Trondheim.
- Juusela, Kaisu** 1994. Variation as a theme in Finnish dialectology and sociolinguistics in recent years. *Fenno-Ugrica Suecana* 12, 1–54. Stockholm.
- Karni, Michael; Koivukangas, Olavi & Laine, Edward, W.** (eds.) 1988. Finns in North America. *Proceedings from Finn Forum III*, 5–8 September 1984, Turku, Finland. *Migration Studies C9*. Institute of Migration, Turku.
- Kenttä, Matti & Wande, Erling** 1992. Meän kielen sanakirja. *Tornedalsfinsk ordbok*. Aapua: Kaamos.
- Kieliviesti**. Ruotsinsuomalaisen kielilautakunnan tiedotuslehti. Tukholma/Stockholm.
- Korkkasaari, Jouni** 1989. Suomalaiset maailmalla. Suomen siirtolaisuus ja ulkosuomalaiset entisaajoista tähän päivään. *Turku: Siirtolaisuusinsituutti/Institute of Migration*.
- Kultalahti, Olli** 1989. Finns in the USA: Patterns of Immigration and Settlement since 1900. *Siirtolaisuus / Migration* 3, 11–23.
- Källström, Roger** 1992a. Hennes nyai bilarihennes. In: Widmark, G., Källström, R., Hagåsen, L. & Hultman, T.G., *Svenska i harmoni*, 31–59. *Ord & Stil, Språkvårdssamfundets skrifter* 23. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Källström, Roger** 1992b. Språktypologiska perspektiv på kongruens i svenskan och finskan. In: Axelsson, M. & Viberg, Å. (eds.) *Nordens språk som målspråk*, 162–171.
- Lainio, Jarmo** 1991. Från finsk landsbygd till melansvensk stadsbygd. In: Berge, K.L. & Kotsinas, U-B. (eds.) 1991, 108–44.
- Lainio, Jarmo** 1993. Sweden Finnish. In: Extra, G. & Verhoeven, L. (eds.) 1993, 21–53.
- Lainio, Jarmo** (ed.) (forthc.) *Tutkielmia kielikontaktista sosiolingvistiikan näkökulmasta / Studier om språkkontakter ur sociolingvistisk synvinkel*. Working Papers 2. Department of Finnish, Stockholm University.
- Larmouth, Donald W.** 1974. Differential Interference in American Finnish Cases. *Language* 50:2, 356–366.
- Latomaa, Sirkku** 1994. Paper given at the conference *Nordens språk som andraspråk*, March 1993 in Oslo.
- Lauttamus, Timo** 1991. Borrowing, code-switching and shift in language contact: Evidence from Finnish-English bilingualism. In: Ojanen, M. & Palander, M. (eds.) *Language Contacts East and West*, 32–51. *Studies in Language*, N:o 22. University of Joensuu.
- Lehtinen, Meri** 1966. Analysis of a Finnish-English bilingual corpus. (Unpubl. Ph.D. thesis.) Indiana University.
- Lilius, Pirkko & Saari, Mirja** (eds.) 1987. *The Nordic Languages and Modern Linguistics*. Helsinki: Helsinki University Press.
- Lindgren, Anna-Riitta** 1993a. Miten muodot muuttavat. Ruijan murteen verbintaivutus Raisin, Pysyjoen ja Annijoen kveeniyhteisöissä. University of Tromsø: School of Language and Literature.
- Lindgren, Anna-Riitta** 1993b. English Summary of Miten muodot muuttavat. (How Forms Change.) University of Tromsø: School of Language and Literature.
- Luthy, Melvin** 1973. *Phonological and Lexical Aspects of Colloquial Finnish*. Indiana University Publications, Uralic and Altaic Series, 119. Bloomington: Indiana University.
- Maher, Julianne** 1991. A crosslinguistic study of language contact and language attrition. In: Seliger, H.W. & Vago, R.M. (eds.) 1991, 67–84.
- McMahon, April M.S.** 1994. *Understanding Language Change*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Viberg, Åke** 1985. Lexikal andraspråksinläring. Hur polsk-, spansk- och finsktalande lär in svenskans placeraverb. SUM-rapport 2. Stockholm: Centre for Research on Bilingualism.
- Viberg, Åke** 1991. Nordens språk som andraspråk ur ett tvärspråkligt perspektiv. In: Axelsson, M. & Viberg, Å. (eds.) 1991, 133–161.
- Virittäjä.** Kotikielen Seuran Aikakauslehti. Helsinki.
- Virtaranta, Pertti** 1986. Utforskningen av språk och traditioner i mellersta Skandinavien finnskogar. In: Huovinen, S. (ed.) Värmlandsfinnar, 81–113. Kulturfonden för Sverige och Finland. Stockholm.
- Virtaranta, Pertti** 1992. A Dictionary of American Finnish. Turku: Siirtolaisuusinstituutti/Institute of Migration.
- Virtaranta, Pertti** 1993. Amerikansuomen tutkimuksesta. In: Virtaranta, P. et al. 1993, 21–34.
- Virtaranta, Pertti; Jönsson-Korhola, Hannele; Martin, Maisa & Kainulainen, Maija** 1993. Amerikan-suomi. Tietolipas 125. Helsinki: SKS.
- Voionmaa, Kaarlo** 1993. On the Semantics of Adult Verb Acquisition. (Gothenburg Monographs in Linguistics 12.) Department of Linguistics, University of Göteborg.
- Wande, Erling** 1994. Fennistisk forskning utanför Finland. Nordlyd 20, 10–44. School of Languages and Literature, Tromsø University.
- Wande, Erling** (ed.) (forthc.a.) Finska varieteter utanför Finland. Stockholm Studies in Finnish Language and Literature 9. Stockholm: Department of Finnish, Stockholm University.
- Wande, Erling** (forthc.b.) Sweden. Article No 123. To appear in: Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft, Vol. Kontaktlinguistik/Contact Linguistics/Linguistique de Contact, Goebel, H., Nelde, P.H., Stary, Z. & Wölck, W. (eds.). Berlin & New York: Walter de Gruyter.
- Winsa, Birger** 1992. Jellivaaran suomen sanakirja. Aapua: Kaamos.

Notes

- 1) Like in other cases, the number of speakers and/or members of the Finnish ethnic communities in this study varies considerably, depending on which criteria have been adopted for their estimation. The figures for immigrants are even more complex, since figures based on citizenship, country of birth, and parental background, often differ greatly. The use of objective vs. subjective (e.g., identification with one group) factors shows a similar variable outcome.
- 2) The main areas with a noticeable immigration during the first years of the 1990s from Finland are especially British Columbia, with Vancouver, and the largest cities, such as Toronto (Sintonen 1992:8).
- 3) Though this mainly concerns spoken language, the orthographies of Kven Fi, ToFi and to some extent AmFi, differ slightly from FiFi in practice regarding phonological features introduced by recent loan words. It seems that SweFi does not share this development as yet. (These matters are discussed more in detail in Lainio forthc. (cf. reference in footnote 6).
- 4) A significant common factor for these studies, as well as for much of the Norwegian ones, is that a majority, if not all, of the to-be informants (and the researchers), are women, one reason being that this is representative of the population at large. When generalizing the results this should, however, be recognized, since it may have had a bearing on the general picture evolving from the studies.
- 5) As could be heard at the annual Finnish Applied Linguistics meeting (AFinLA) in 1994, there are ongoing studies also concerning Australian Finns (paper by Gregory Watson).
- 6) The fact that for example phonology has been extensively studied both in dialectology and in sociolinguistic studies is natural, since they both study variable representations in language, and the effect of external factors (e.g., geographic and social) on language variation and change. Phonology as a linguistic system is more closed as a system than most other ones, and therefore better suited than for example syntax for studies with this aim.
- 7) For practical reasons all references to studies included in the tables are not given here. The interested reader can find them in a modified version of these two papers: Lainio, Jarmo (forthc.) Studies of Finnish in North America and Scandinavia – A Classified Bibliography. Working Papers 3. Department of Finnish, Stockholm University.
- 8) Both Iversen (1959) and Mägiste (1960) contain general lexical items as well.

Ulkomaalaisviha ja -väkivalta

Timo Virtanen

Väkivalta ulkomaalaisia kohtaan näyttää olevan eräs ilmaus lisääntyneestä vihamielisyydestä myös osassa suomalaista yhteiskuntaa. Vaikka enemmistö suomalaisista suhtautuisikin ulkomaalaisiin myönteisesti, ei kielteisen vähemmistön merkitystä tule aliarvioida. Ulkomaalaisvihamieliselle väkivallalle on tyypillistä se, että uhrit eivät joudu väkivallan kohteiksi ensisijassa yksityishenkilöinä vaan ryhmänsä edustajina. Suomessa ulkomaalaisten ja pakolaisten osuus koko väestöstä oli vuonna 1994 alhaisimpia Euroopassa (noin 1.1%). Ulkomaalaisten lukumäärä on kuitenkin lisääntynyt huomattavasti viime vuosina. Uudet väestöryhmät koostuvat muun muassa noin 4 000 somalista, 2 000 arabiankielisestä ja 1 500 espanjankielisestä henkilöstä.

Väkivallanteot ulkomaalaisia kohtaan eivät tapahdu sosiaalisessa, poliittisessa tai kulttuurisessa tyhjiössä (Bjergo 1993). Rasistisia piirteitä sisältävällä vihamielisyydellä näyttää olevan alkuperänsä sosiaalisten turhautumien, alakulttuureiden sekä agitaation vuorovaikutuksessa. Myös kaupunkien urbaanisella kudoksella on vaikutuksensa ymmärrykseemme väkivallan uhriksi joutumisen ja fyysisen ympäristön suhteesta (Brantingham & Brantingham, 1993). Turvatto-

muus ja sen tunne ovat yhteydessä fyysisiin tilaratkaisuihin, koska väkivalta ja sen pelko ovat myös situationaalisia ilmiöitä (Karisto & Tuominen 1993). Esimerkiksi ravintoloiden, baarien ja muiden huvittelupaikkojen sijainti tuottaa erilaisia ympäristöjä väkivallan sekä poliisin ja muiden väliintulijoiden toimien suhteeseen.

Kaupungeissa on havaittu olevan väkivallan kasautumia tai polttopisteitä, jotka ovat usein yhteydessä alueiden korkeaan työttömyyteen (Shannon, 1988; Wikström, 1991). Alttius väkivallan uhriksi joutumiseen on puolestaan yhteydessä ulkona vietettyjen iltojen määrään (Kennedy & Forde, 1990; van Dijk et al., 1990). Lasley ja Rosenbaum (1988) havaitsivat, että viikossa useammin kuin kaksi kertaa iltaisin ulkona käyvät joutuivat useimmin uhreiksi. Myös tavallista runsaampi vapaa-aika lisäsi uhriksijoutumisriskiä.

Uhriksi joutumisen pelon ja väkivallan yhteyden tutkimus on ollut tuloksiltaan ristiriitaista (ks. Parker et al. 1992). Tavallinen arvio on se, että uhriksi joutumisen riski on alhaisin niiden joukossa, joiden väkivallan pelko on suurin. Useissa tutkimuksissa on havaittu, että naiset, vanhat ihmiset ja väkivallan uhriksi joutuneet kokevat suurempaa pelkoa kuin miehet ja nuoret, vaikka heidän riskinsä joutua uhriksi on paljon pienempi. Tätä tulosta on kutsuttu uhriksi joutumisen pelko-paradoksiksi (Lindquist & Duke 1982; Skogan & Maxfield 1981). Parker et

KT Timo Virtanen toimii tutkijana Siirtolaisuusinstituutissa. Artikkelit on osa tutkimusprojektia Nuorisot ja maahanmuutto.

al. (1992) selitti ilmiötä sillä, että nämä ryhmät tuntevat itsensä vähemmän kyvykkäiksi puolustautumaan ja asuvat usein lähellä korkean rikollisuuden alueita.

Toistaiseksi on vähän tutkimustietoa siitä, miten väkivallan uhrin etninen tausta on yhteydessä väkivallan pelkoon, uhriksi joutumiseen tai alttiuteen ilmoittaa poliisille väkivallanteosta. Toisaalta poliisin ja oikeuslaitoksen käsittely saattaa erotella ulkomaalaisia taustan suhteen. Vaikka ulkomaalaiset kokevat väkivallan vakavaksi ongelmaksi, viiranomaiset eivät ole välttämättä tiedostaneet sen vakavuutta.

Rasismien määrittelyn epäselvyys on tehnyt jossain määrin mahdolliseksi kieltää rasistisen väkivallan ongelma. Ulkomaalaisvihamielisyyden käsitteen etu on siinä, että se tarjoaa konkreettisia viittauksia empiirisesti havaittavissa oleviin tapauksiin eikä edellytä mitään rotuideologiaa. Ulkomaalaisvihamielisyys liitetään tässä tutkimuksessa kaikkiin niihin väkivallantekoihin, joissa uhriksi valikoituminen perustuu ulkomaalaistaustaan tai siihen, että uhri jollain muulla tavalla liitetään näihin ryhmiin. Ulkomaalaisvihaa kuvataan uhrin kannalta väkivallan kohteeksi joutumisen huolena ja väkivallantekojätkä tarkastelemalla.

Koehenkilöt ja aineiston keruu

Tutkimuksen perusjoukko koostui Turussa asuvista 18–32-vuotiaista ulkomaalaisista. Otos poimittiin harkinnanvaraisesti ulkomaalaisten harrastusjärjestöjen piiristä, joten otos ei edusta koko Turun ulkomaalaisväestöä. Tutkimusaineisto koostui 75 haastattelusta, jotka tehtiin englannin ja suomen kielellä. Vastausprosentti oli 68.

Miesvastaajat olivat vanhempia kuin naiset, miesten keski-ikä oli 24,7 ja nais-

ten 21,8 vuotta. Noin puolet vastaajista oli syntynyt Etelä-Euroopassa tai Etelä-Amerikassa. Afrikkalaisperäisiä vastaajista oli noin viidennes, arabimaista viidennes sekä Pohjois-Euroopasta noin kymmenesosa.

Suurin osa vastaajista oli avoliitossa (60 %), viidesosa oli avioliitossa ja viidesosa eronneita. Avio- tai avoliitossa elävien kumppani oli tavallisimmin suomalainen (93 %). Vastaajista oli opiskelijoita kolmannes, työssä kävi neljännes. Noin puolet haastatelluista oli muuttanut Suomeen ennen vuotta 1992 ja noin viidesosa viime vuonna.

Ulkomaalaisviha ja rasismi

Rasistiset teot sisältävät haastateltavien puheissa muiden kulttuurien väheksymistä, ihonväristä johtuvaa syrjintää ja vihaa. Arkikokemukset liittivät rasismien yleiseen halveksuntaan, aliarvostukseen ja nimittelyyn, mikä ilmenee erityisesti värillisten kohtaamassa kielenkäytössä. Vihamielistä käyttäytymistä herättävät erityisesti suomalaisen naisen ja värillisen miehen yhdessäolo. Eräs haastateltava toteaa, että on paha olla musta ja tuo esiin klassisen rasismien mukaisia ajatuksia, joiden mukaan eurooppalaisen rasismien nähdään juontavan juurensa mustien afrikkalaisten orjuudesta ja valkoisten mielivallasta värillisiä kohtaan. *"They hate black people"*.

Haastateltavien kokemusmaailmassa ulkomaalaisviha yhdistyy suomalaisten pelkoihin. Vihaa kasvatetaan syytöksiin *"You enjoy, we pay for it"* ja *"You take our money and girls"*, mikä aiheuttaa ulkomaalaisissa mielipahaa. Tällaista vihamielisyyden muotoa voisi kutsua "syntipukkisyndroomaksi", joka on yhteydessä "hyvinvointisovinismiin", eli suomalaiset puolustavat hyvinvointiaan, jota pelkäävät ulkomaalaisten uhkaavan.

Suomen toiset Sukumessut Turun Messukeskus 19.–21.05.1995

Ensimmäiset Sukumessut järjestettiin kolme vuotta sitten Suomen vietäessä itsenäisyyden 75. juhlavuotta. Messujen monipuolisesta annista nautti sukututkijoiden lisäksi suuri joukko suvustaan, perheensä historiasta ja entisistä asuinpaikoista kiinnostuneita sekä Suomesta että ulkomailta. Nyt Turussa kokoonnutaan toisen kerran näissä merkeissä mittavan ohjelman ja näytteilleasettajajoukon voimin. Sukumessujen järjestelytoimikuntaan kuuluvat arkistolaitoksen, kirkkohallituksen, Siirtolaisuusinstituutin, Sukututkimusseuran, Sukutietotekniikan, Sukuseurojen keskusliiton, Suomen kotiseutuliiton, Väestörekisterikeskuksen ja Suomi-Seuran edustajat.

- Messuosastolla instituutin tiedostojen ja Siirtolaisrekisterin palvelut ovat apuna etsittäessä lähtötietoja vuosisadanvaihteen siirtolaisista.
- Yleisöluento "Sukulainen ulkomailla — päätyykö sukututkimus umpikujaan", pidetään joka päivä.
- Seminaari "Uudet sukulaiset. Puolisoni on ulkomaalainen — so what?" Seminaarissa tarkastellaan seka-avioliiton juridisia ym. kysymyksiä asiantuntijoiden avulla ja henkilökohtaisten kokemusten valossa perjantaina 19.05. klo 9.30–16.00.
- Yleisöluento "Toteutuivatko unelmat?" amerikansuomalaisesta musiikista ja sen esittäjiä koskevista rekistereistä 20.5. klo 10.30–11.30.

Tervetuloa Sukumessuille näkemään ja kokemaan, mitä kaikkea niihin sisältyy!

Tiedustelut:

Turun Messukeskus, Hannele Hastrup
puh. 921-637 111

Siirtolaisuusinstituutti, Maija-Liisa Kalhama
puh. 921-23 17 536

Uudet sukulaiset Puolisoni on ulkomaalainen — so what?

Seminaari Sukumessuilla Turun Messukeskuksessa
perjantaina 19.05.1995; järjestäjänä Siirtolaisuusinstituutti

- 09.30 **Seminaarin avaus: Ulkomaalaiset Suomessa**
Siirtolaisuusinstituutin johtaja Olavi Koivukangas
- 10.00 **Kuka on sukulainen? — erilaisia kulttuurinäkemyksiä**
apulaisprof. Ulla Vuorela, Tampereen yliopisto,
sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos
- 10.30 **Ulkomaalainenko sukulaiseni?**
koulutussihteeri Marja-Leena Käyhty
Kirkon perheasiain keskus
- 11.00 **Keskustelua**
- 11.15 **Kahvitauko**
- 11.45 **Seka-avioliiton juridiikkaa**
ulkoasiainneuvos Marcus Laurent, Ulkoasiainministeriö
- 12.15 **Keskustelua**
- 12.45 **Lounastauko**
- 14.00 **Seka-avioliittojen arkipäivää; henkilökohtaisia kokemuksia
avioliiton ja suvun kohtaamisesta**
useita puheenvuoroja
- 14.30 **Kulttuurin kohtaaminen; henkilökohtaisia kokemuksia
yleisemmissä puitteissa**
useita puheenvuoroja
- 15.00 **Suvaitsemmeko vai syrjimmekö?**
ulkomaalaisvaltuutettu Antti Seppälä
ulkomaalaisviraston johtaja Mielikki Tenhunen
- 15.30 **Keskustelua ja seminaarin päätös**

Sukumessut 95

Turun Messukeskuksessa 19.-21.05.1995

Messujen kokonaisuohjelma

Perjantaina 19.05. ovat messuportit avoinna 10.00-18.00

- 09.30-16.00 **Uudet sukulaiset -seminaari**
Siirtolaisuusinstituutti
- 12.00 **Messujen avajaiset ja**
"Olin sotalapsi" -kirjan julkistaminen
- 12.30-15.30 **Mitä tietoa sukututkijalle, millä perusteella ja miten?**
Kirkkohallitus, väestörekisterikeskus ja Suomen
sukututkimusseura
- 13.00-17.00 **Kotiseutujulkaisujen lähteet**
Sukuseurojen keskusliitto ja Suomen kotiseutuliitto

Yleisöluennot:

- 16.00-16.45 **Minustako sukututkija? Perustietoa vasta-alkajille**
Arkistolaitos
- 17.00-17.45 **Sukulainen ulkomailla — päätyykö sukututkimus
umpikujaan?**
Siirtolaisuusinstituutti

Lauantaina 20.05. ovat messuportit avoinna 10.00-17.00

- 09.00-16.30 **18. Sukututkimuspäivät**
Suomen sukututkimusseura
- 10.30-11.30 **Toteutuivatko unelmat?**
Luento amerikansuomalaisesta musiikista ja sen
esittäjiä koskevista rekistereistä
Siirtolaisuusinstituutti
- 12.00-16.00 **Sukulehtiseminaari**
Sukuseurojen keskusliitto

Yleisöluennot:

- 12.00-13.00 **Minustako sukututkija? Perustietoa vasta-alkajille**
Arkistolaitos
- 13.00-14.00 **Sukulainen ulkomailla — päätyykö sukututkimus
umpikujaan?**
Siirtolaisuusinstituutti
- 15.00-16.00 **Släktforskningens grunder**
Arkivverket
- 15.00-16.00 **Släktingar utomlands — råkar släktforskningen in
i en återvändsgränd?**
Migrationsinstitutet
- 16.00-18.00 **Sukututkimusyhdistysten puh.johtajien kokous**

Sunnuntaina 21.05. ovat messuportit avoinna 10.00-17.00

- 09.00-14.30 **18. Sukututkimuspäivät**
Suomen sukututkimusseura
- 11.00-12.00 **Minustako sukututkija? Perustietoa vasta-alkajille**
Arkistolaitos
- 11.00-12.00 **Släktforskningens grunder**
Arkivverket
- 12.15-13.15 **Karjalaisten sukujen tutkiminen**
Mikkelin maakunta-arkisto
- 14.00-15.00 **Sukulainen ulkomailla — päätyykö sukututkimus
umpikujaan?**
Siirtolaisuusinstituutti
- 14.00-15.00 **Släktingar utomlands — råkar släktforskningen in
i en återvändsgränd?**
Migrationsinstitutet
- 17.00 **Messuportit suljetaan**

Muutamit haastateltavat näkivät vihamielisyyden päämotiivina uusnatsilaisen ideologian, jonka taustalta löytyvät rotuopit biologisesta tai geneettisestä ylivoimasta ja oikeudesta hallita "alempia" rotuja.

Vihamielisyys yhdistyi haastateltavien puheissa suomalaisten alkoholin käyttöön, kun taas monet toivat esiin alkoholista pidättäytymisen tärkeyden väkivaltilanteiden välttämiseksi. Toisaalta haastateltavat puhuvat suomalaisten vähäisestä kulttuurisesta kompetenssista ja puuttuvista *small talk* -taidoista. Suomalaisia kuvataan estyneiksi, masentuneiksi ja eristyneiksi.

Huolestuneisuus väkivallan kohteeksi joutumisesta

Kysyttäessä pelosta joutua väkivallan kohteeksi iltaisin kodin ulkopuolella enemmistö vastaajista (72 %) oli erittäin tai melko paljon huolissaan. Kolmasosan mielestä asuinpaikkakunnalla oli jollakin tavoin turvattoman tuntuisia alueita erityisesti ilta-aikaan. Suurimman osan mielestä (89 %) ulkomaalaisuus vaikuttaa alttiuteen joutua rikoksen kohteeksi ja useimpien (88 %) arvioiden mukaan väkivalta on lisääntynyt viime vuosina. Afrikkalaiset ja arabialaiset olivat muita huolestuneempia joutumisesta väkivallan kohteeksi sekä kodin ulkopuolella että omaisten tai tuttavien taholta, ja arabialaiset pelkäsivät myös koulussa tai työssä, afrikkalaiset taas pelkäsivät eniten kotiin murtautumista.

Haastatelluista suurin osa ilmoitti rajoittaneensa käymistä esim. baarissa, ravintolassa ja diskossa tuntiessaan epävarmuutta ja pelkoa uhkailun tai väkivallan kohteeksi joutumisesta. Välttämiskäyttäytyminen omaksutaan jo nuorena koko väestöön verrattuna (Karisto & Tuominen 1993). Toisaalta vain muutama haastatel-

tavista kertoi harrastavansa itsepuolustuslajeja väkivallan ehkäisemiseksi.

Väkivallan muodot

Miesten kokema väkivalta oli useimmiten uhkailua, tönimistä ja liikkumisen estämistä. Noin kolmasosa miesvastaajista oli joutunut lyömisen kohteeksi ilman näkyvää jälkeä ja noin kuudesosa mustelmia ja kuudesosa haavoja tai ruhjeita aiheuttaneen lyömisen kohteeksi. Naisista noin neljäsosa ilmoitti joutuneensa muun väkivallan kuten loukkaavien puheiden ja nimittelyn kohteeksi. Kukaan naisista ei ollut joutunut haavoja tai ruhjeita aiheuttaneen lyömisen kohteeksi.

Miesten väkivalta-areenat sijoittuivat julkisille alueille kuten huvittelu- paikoille ja miesten kohtaamalle väkivallalle oli tyypillistä se, että teon tekijä oli uhrille tuntematon. Väkivaltakokemukset tapahtuivat kun he olivat suomalaisnaisten seurassa, kun taas suomalaismiesten seurassaolo näytti harvoin herättävän vihanpurkauksia muissa suomalaismiehissä. Muutamassa tapauksessa oli kyse samoista väkivallantekijöistä. Naisia pahoinpitelivät ja ahdistelivat tutut ihmiset kuten puoliso tai pitempiäaikainen tuttava.

Uhrien valikoituminen etnisen taustan mukaan viittaa väkivallan rasistisiin rakenteisiin. Uhkailu ja liikkumisen estäminen kohdistui afrikkalaisiin, arabialaisiin, etelä-eurooppalaisiin ja -amerikkalaisiin vastaajiin. Afrikkalaisia ja arabialaisia oli lyöty siten, että lyönti ei aiheuttanut näkyvää jälkeä, afrikkalaisia myös tyrkitty tai tönitty ja lyöty siten, että lyönnistä aiheutui mustelma tai haava tai ruhjevamma.

Halveksuntaa ja väkivaltaa kohdetaan mitä erilaisimmissa tilanteissa, ja pelko tunkeutuu erityisesti naisten elämään. 22-vuotias somalinainen kertoo

pelkäävänsä väkivaltaisista hyökkäyksiä kaiken aikaa jouduttuaan ravintolassa kolmen suomalaismiehen nimittelmäksi ja tönimäksi. Haastateltava oli puolustautunut lyömällä yhtä miehistä pullolla, ja siitä hänet oli tuomittu oikeudessa sakkoihin.

Väkivallan kulku

Väkivalta alkaa tavallisesti uhrin alkupeurään liittyvällä nimittelyllä tai yht'äkkisin lyönnin tai potkuin, mikä ei useinkaan jätä tilaa sanalliseen vuorovaikutukseen. Useimmat tilanteet päättyvät uhrin pakoon ja useimmat haastateltavat kertovat väkivaltaa välttävästä tyylistään.

Seven to eight skinheads attacked me with knife in cafe, I run away.

They were skinheads, 6 — 7 of them, they wanted to fight with me. One said to his friend: 'Kato, täällä on yksi'. I said: 'Come, if I am yksi'. After that they went away. They did not beat me.

Suomalaisten sumeilematon viha ilmenee katkelmissa, joissa afrikkalaismiehet joutuivat nuoren ja keski-ikäisen miehen ahdistelemaksi. Skinhead-nuori oli potkaissut afrikkalaismiestä sanoen tappavansa tämän. Suomalaismies oli tönäissyt haastateltavaa ja karistanut tupakantuhkat hänen kahviinsa sanoen: *Tämä on minun maani ja minä maksan veroa*. Suomalaisten asettuminen väkivallan uhrin avuksi on aineiston perusteella varsin vähäistä.

Uhrin identifiointi määräytyy haastateltavien kokemusten mukaan monesti pelkästään ulkonäön perusteella. Italialais- ja irlantilaismiehet ovat kokeneet, että ulkomaalaisvastaisuus koskee heitä vähemmän. Vaalea algerialaismies kertoo, että ihmiset eivät ajattele hänen olevan ulkomaalainen. Kadulla ja muilla julkisilla paikoilla ta-

pahtuva vihamielisyys kohdistui usein koko ryhmään riippumatta jäsenten etnisestä taustasta.

Väkivallan paikat

Kolmasosa väkivallanteoista tehtiin kadulla ja noin puolet ravintolassa, discossa, baarissa tai kahvilassa. Julkisessa liikennevälineessä tapauksista sattui noin kymmenesosa. Kadulla tapahtuvan väkivallan syntyyn ja kulkuun vaikuttavat tilan julkisuus ja avoin pääsy, mikä mahdollistaa hyökkääjien ylivoiman. Erityisesti ulkomaalaismiesten ja suomalaisten sekä useampien ulkomaalaismiesten yhdessäolo näyttää herättävän vihamielisyyttä. Suomalaisten alkoholin käyttö puolestaan tuottaa tilanteita, joissa hyökkäys tehdään ilmeisestä alivoimasta välittämättä.

We where three guys, talking in Albanian language in the street. Somebody drunk came behind us and threated us, stopping, saying bad things. He start to hit us. The police came.

Bussissa tapahtuva väkivalta toteutui useimmiten nopeina episodeina, jotka päättyivät ilman fyysisiä vammoja toisen osapuolen poistumiseen. Joissain tapauksissa kuljettaja esti väkivallan etenemisen.

One young guy said to me in bus: 'You're black', hit me and jumped out.

Ravintoloiden ja diskosten ovella kohtaavat syrjintää erityisesti afrikkalais- ja turkkilaissyntyiset ulkomaalaiset. Eräässä tapauksessa ovimies oli töninyt haastateltavaa ja hänen ystäviään. Toisessa tapauksessa ovimies oli estänyt turkkilaismiehen pääsyn diskoon, jossa hänen suomalainen vaimonsa odotti häntä. Poliisi ei ollut tehnyt asialle mitään.

Ravintolassa 2–3 hengen väkivallanteot kohdistuvat usein uhrin seurassa oleviin henkilöihin kuten tyttöstävään tai puolisoon. Tietyissä ravintoloissa ta-

pahtuneet häiriöt yleistetään ja suhtaututaan ennakkoluuloisesti kaikkiin ulkomaalaisiin.

I was with my girlfriend in restaurant, we eat pasta, two gays threatened me, asked: What are you doing here? Are you a foreigner? And after it came the problems. They wouldn't let me go.

Three men attacked me in the restaurant. I tried to protect myself. This is because in most restaurants they say: Oh, it's a foreigner who made trouble.

Diskossa väkivaltaa synnyttävä tunngos sijoittuu jonoon, tiskille ja tanssilattialle. Viha näyttäytyy usein absurdina ja käsittämättömänä tekojen tapahtuessa ilman sanallista vuorovaikutusta. Baarien ja discojen järjestyksestä vastaava henkilökunta esti useassa tapauksessa väkivallan käyttöä.

I was talking to a girl and a drunk guy smashed a glass into my head. He just did it, didn't talk anything.

Kolmessa tapauksessa teon tekijät olivat näyttäneet uhkailutarkoituksessa veistä ja kahdessa ampuma-asetta. Lyömäaseet ovat useimmiten juomalaseja ja pulloja. Safari-kahvilassa olivat skinheadit uhkailleet veitsellä ulkomaalaisia asiakkaita. Poliisi-ilmoituksesta huolimatta uhkauksia ei tutkittu.

Poliisille ilmoittaminen ja oikeuskäsittely

Noin puolessa väkivaltatapauksista oli tehty ilmoitus poliisille. Myöhemmin tapahtuneet väkivallanteot ilmoitettiin jossain määrin useammin. Noin puolet ilmoituksista tehtiin haastateltavan ja kymmenesosa läheisten ihmisten, ulkopuolisten tai vastapuolen toimesta. Poliisille ilmoittamista perusteltiin avunsaamisella, tekijöiden saattamisella vastuuseen, tekijän vaarallisuudella ja kansalaisoikeuksilla.

Tavallisimmat syyt ilmoittamatta jättämiseen olivat luottamuksen puute poliisiin ja poliisin suhtautumisen kielteisyyys. Erityisesti värillisten kokemukset kertovat väkivallan uhrien selitysten huomiotta jättämisestä sekä aiheettomista pidätyksistä. Etnisessä kahvilassa työskennellyt 29-vuotias afrikkalaismies joutui alaikäisen skinheadin pahoinpitelemäksi. Poliisi ei tutkinut tapausta. Tajuttomaksi potkittu afrikkalaistyttö ja hänen äitinsä vietiin putkaan, kun taas teon tehnyt "karatepoika" vapautettiin.

Haastateltavien tapauksista kahdeksaa käsiteltiin oikeudessa. Neljä haastateltavista ei ollut tyytyväisiä oikeuden päätökseen. Haastateltavista kaksi oli saanut sakkoo, kun taas väkivallantekoihin osallistuneet suomalaiset olivat kahdessa tapauksessa päässeet seuraamuksetta. Muutamassa tapauksessa suomalaiset olivat vierittäneet syyntä ulkomaalaisten harteille, oikeudessa oli uskottu suomalaismiesten väitteisiin, että ulkomaalainen oli aloittanut riidan.

Vihamielisyyden seuraukset

Haastateltavat liittivät vihamielisyyden seuraukset huononmuuden ja paranoisuuden tunteisiin. Väkivallanteiden vuoksi oli viisi haastateltavaa saanut ensiavun tai käynyt lääkärissä, yksi oli joutunut sairaalahoitoon. Kolmelle haastatelluista oli jäänyt väkivallasta pysyviä fyysisiä vammoja ja he olivat saaneet lääkärinhoitoa.

Väkivallankokemusten ääripäätä kuvaa tapaus, jossa turkkilaismiehen ystävää oli puukotettu pahoin. Tapaus herätti haastateltavassa luonnollisestikin hyvin negatiivisia tunteita. Brasilialaismies kertoo vihamielisyyden vaikuttavan häneen koko ajan ja ikäänkuin pysäyttävän koko elämän. Kolmas haastateltava kertoi yrit-

täneensä itsemurhaa kokemiensa vihamielisyyksien vuoksi.

Pohdinta

Haastattelut vahvistivat kuvaa Suomesta väkivaltaisena maana. Etninen tausta tuo esiin väkivallan rasistisia rakenteita; erityisesti afrikkalaiset ja arabialaiset olivat joutuneet vihamielisyyden kohteeksi. Olweuksen (1987) tulosten mukaan etninen tausta tai puheen vieras korostus ei ollut yhteydessä kiusatuksi joutumiseen. Tässä tutkimuksessa uhrien valikoituminen ilmeni selkeästi johtuen tarkasteltujen etnisten ryhmien ja väkivallan muotojen laajemmasta kirjosta.

Tutkimuksen mittausongelmat liittyivät aineistonkeruuseen ja tulosten tulkitintaan. Haastattelijoiden kokemusten mukaan vastaajat puhuivat avoimesti väkivaltakokemuksistaan. On ilmeistä, että vastaajien motivaatio osallistua tutkimukseen on yhteydessä väkivallan keskeisyyteen oman elämän kannalta sekä siihen käsitykseen, että vierasvihasta ei puhuta julkisuudessa väkivallan uhrien suulla.

Väkivallan seuraukset saattavat olla vakavia uhreille, jotka tulevat pelokkaiksi, tuntevat itsensä uhatuiksi ja toisinaan eristäytyvät. Van der Meer (1988) korosti sitä, että väkivallan uhrin olivat kokeneet itsensä kyvyttömiksi puolustautumaan, mikä saattaa lisätä alttiutta joutua väkivallan kohteeksi. On tärkeää huomata myös se, että väkivallan eri muotojen vaikutus perustuu paljolti välittyviin viesteihin. Usein toistuva lievä vihamielisyys saattaa olla vaikutuksiltaan paljon laaja-alaisempaa kuin ajoittaiset vakavat loukkaukset. Pelkoa synnyttävien uhkien vaikutus perustuu usein siihen, että ne herättävät muistoja menneisyyden kokemuksista (Oakley 1991).

Väkivallan uhka oli kaventanut sosiaalisten suhteiden piiriä. Ulkomaalaiset eivät kuitenkaan ole väenpaljouden ja muiden ympäristövaikutusten avuttomia uhreja, vaan heillä on vaihteleva kyky tulla toimeen sosiaalisissa tungospaikoissa. Turvattomuus ja sen tunteet ovat yhteydessä fyysisiin tilaratkaisuihin, sillä pelot ja väkivalta ovat myös situationaalisia ilmiöitä (Karisto & Tuominen 1993). Sosiaalisen elämän aikataulusuunnittelulla, kuten esimerkiksi porrastamalla ravintoloiden sulkemisaikoja, voitaisiin vaikuttaa myös ulkomaalaisväkivallan määrään.

Tässä tutkimuksessa väkivaltaa tarkasteltiin uhrin näkökulmasta ja haastattelut kertovat suomalaisten vihamielisyydestä ja väkivallasta. Myös ulkomaalaisten joukossa on väkivaltaisia ja rikollisia henkilöitä, jolle kuuluu monessa tapauksessa vastuu yhteentörmäyksistä. Väkivaltaa ilmenee myös samaan kansallisuuteen kuuluvien kesken, mistä noin kolmasosa vastaajista oli huolestunut. Erään haastateltavan kokemusten mukaan on suuri ongelma tietää, kuka on 'hyvä' ja kuka 'paha'.

Väkivalta määritellään helposti yleiseksi ryhmäkonfliktiksi. Tietämys siitä, miksi väkivalta saa etnisen ulottuvuuden, saattaa tuottaa keinoja väkivallan ei-etnifioimiseksi. Vastapuolet pitävät itseään ensisijassa ryhmänsä edustajina, mikä vahvistaa rasistista ajattelutapaa. Lisäksi rasistista väkivaltaa ei ole useinkaan mahdollista erottaa muusta väkivallasta. Suomessa siihen ei näytä kuuluvan muuta rikollisuutta samassa määrin kuin Ruotsissa ja Norjassa, missä murrot, vandalismi ja rasistinen kiusaaminen tapahtuvat usein samanaikaisesti (Björgero 1989; Löwe 1993). Suomessa vierasviha ei näytä olevan myöskään yhtä laaja-alaista kuin muissa pohjoismaissa, joissa väkivallan kirjo ulottuu ryöstöistä ja ampu-

misvälikohtauksista omaisuuden tuhoamiseen ja graffittien piirtämiseen.

Vierasviha muodostaa osan sitä sosiaalista maailmaa, jossa ulkomaalaiset elävät ja jossa rasistinen käyttäytyminen tulee näkyviin. Tuodessaan esiin ajatuksen, että rodun tai ihonvärin ei tulisi vaikuttaa siihen, kuinka ihmiset kohtelevat toisiaan, haastateltavat puhuivat kaikkia ulkomaalaisia kohtaan yleistyneestä vihasta samalla kun antifasistiset äänet koettiin hiljaisiksi. Värillisiin kohdistuva väkivalta on viittaus jostain laajemmasta: se on rasismien ilmaisu erityisesti valkoisen mielivallan osalta (Virtanen 1993a,b). Jos yhteiskunnan on tarkoitus tehdä sille

jotain merkittävää, väkivallan ongelmaa on lähestyttävä rasistisena.

Luottamuksen puute poliisiin ja oikeuslaitokseen olivat alentaneet haastateltavien ilmoitusalttiutta. Uhrien omien selitysten ja tulkintojen jäädessä huomiotta poliisin ja oikeuslaitoksen ei nähty toimivan oikeudenmukaisesti. Viranomaisten passiivisuus saattaa heijastella näkemyseroja todellisten rikosten ja pienimuotoisen vahingonteon välillä, mutta taustalta löytyy myös syrjintää ja rakenteellista rasismia. Ainoa ratkaisu väkivallan ongelmaan pitkällä aikavälillä näyttäisi olevan ehkäisy syiden ollessa sosiaalisia ja taloudellisia.

Lähteet

- Björge, T.** (1993) Konfliktlösning mellom Nordmenn og innvandrere. NUPI Notater Nr. 502.
- Björge, T. & Witty, R.**, (eds.) (1993). *Racist Violence in Europe*. The MacMillan Press. Ltd. London.
- Brantingham, P.L. & Brantingham, P.J.** (1993). Nodes, Paths and Edges: Considerations on the Complexity of Crime and the Physical Environment, *Journal of Environmental Psychology* 13, 3-28.
- Fattah, E. A.** (1991). *Understanding Criminal Victimization: An Introduction to Theoretical Victimology*. Scarborough, Ontario: Prentice-Hall.
- Karisto, A. & Tuominen, M.** (1993) Kirjoituksia kaupunkipeloista. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia. Helsinki.
- Kennedy, L. W. & Forde, D. R.** (1990). Routine Activities and Crime: An Analysis of Victimization in Canada, *Criminology*, 28, 137-152.
- Lasley, J. R. & Rosenbaum, J. L.** (1988). Routine activities and multiple personal victimizations, *Sociology and Social Research* 73: 47-50.
- Lindquist, J. H., & Duke, J. M.** (1982). The Elderly Victim at Risk: Explaining the Fear Victimization Paradox, *Criminology* 20: 115-126.
- Löw, H.** (1993) *The Cult of Violence: The Swedish Racist Counterculture*.
- Olweus, D.** (1987). School Yard Bullying: Ground for Intervention, *School Safety* 4: 4-11.
- Parker, K. D., Morris, B. J., Smith, E. & Murty, K. S.** (1992). Fear of Crime and the Likelihood of Victimization: A Bi-Ethnic Comparison, *Journal of Social Psychology* 133, 5: 723-732.
- Shannon, L.W.** (1988). *Criminal Career Continuity: Its Social Context*. New York, NY: Human Sciences Press.
- Sherman, L. W., Gartin, P. R. & Buerger, M. E.** (1989). Hot Spots of Predatory Crime: Routine Activities and the Criminology of Place, *Criminology* 27: 27-55.
- Skogan, W., & Maxfield, M. G.** (1981). *Coping with Crime: Individual and Neighborhood Differences*. Beverly Hills: Sage.
- van Dijk, J. J. M., Mayhew, p. & Killias, M.** (1990). *Experiences of Crime Across the World: Key Findings from the 1989 International Crime Survey*. Deventer: Guwer Law and Taxation Publishers.
- Warr, M.** (1984). Fear of Victimization: Why are Women and the Elderly More Afraid?, *Social Science Quarterly* 65: 681-702.
- Wikström, P.-O. H.** (1991). *Urban Crime, Criminals, and Victims: The Swedish Experience in an Anglo-American Comparative Perspective*. New York, NY: Springer-Verlag.
- Virtanen, T.** (1993a) *Somalipakolaiset Suomessa. Tutkimus somalipakolaisten tulosta ja vastaanotosta Suomeen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, no. 1993:3.*
- Virtanen, T.** (1993b) *Youth, Ethnic Mix and Racism. A paper presented at the Cost Workshop 10-12 September, London: Racism and Antiracist Responses in Europe.*

Siirtolaisuusinstituutin toimintakertomus vuodelta 1994

Vuosi 1994 oli Siirtolaisuusinstituutin kahdeskymmenes toimintakausi. Suomi muuttui 1980 ja 1990 -lukujen vaihteessa lähtevän siirtolaisuuden maasta maahanmuuttomaaksi ja tämä on heijastunut tutkimustoiminnan painopisteeseen. Uusiin haasteisiin vastaamiseksi on myös luotu muuttoliikkeiden ja etnisyyden tutkijoiden tutkijaverkosto (MEV) helpottamaan tutkijoiden vuoropuhelua. Verkoston kehittämiseksi on oltu yhteistyössä sekä skandinaavisten että keski-eurooppalaisten vastaavien tutkimuslaitosten kanssa. Mahdollisuudet osallistua kansainväliseen tietojenvaihtoon ja yhteydenpitoon paranivat oleellisesti, kun opetusministeriö myönsi määrärahan tietokonekantamme parantamista varten.

Arkisto ja dokumentointi

Vuoden lopussa oli arkistossa 928 lahjoituksena saatua tai muulla tavoin hankittua siirtolaisuuteen liittyvää aineistokoelmaa. Toimintakauden aikana näistä saatiin 63. Varsinainen asiakirja-aineisto käsittää yli 200 hyllymetriä. Luetteloituja esineitä on 871.

Arkistomme kokoelmat sisältävät mm. yli 10 000 kirjettä, n. 400 postikorttia n. 10 000 valokuvaa, n. 6 900 diakuvaa, 17 diskettia, 129 mikrofilmiä, 238 nauhoitettua haastattelua, 83 kasettia siirtolaisuusiikkia, 59 äänilevyä, 903 savikiikkoäänilevyä, 51 radio-ohjelmakasettia ja 54 videokasettia.

Arkiston luetteloinnissa on toimintakauden aikana siirretty atk-käsittelyyn kortisto-ohjelmalla.

Kirjasto

Siirtolaisuusinstituutin kirjastossa oli toimintavuoden lopussa 6 508 luetteloitua julkaisua. Kirjastoon saapui 43 vuosikertaa ulkosuomalaisten eri puolilla maailmaa julkaisemaa lehteä, 30 vuosikertaa siirtolaisuutta tai muuttoliikkeitä yleensä käsittelevää aikakausjulkaisua sekä muita lehtiä 70 vuosikertaa. Lehtileikkeitten tallentamiseen luotiin uusi, tehokkaampi järjestelmä, ja järjestettiin uudelleen koko instituuttiin 20 vuoden aikana kertynyt lehtileikeaineisto.

Kirjasto sai vuoden lopulla erikoiskirjastoille suunnitellun PrettyLib-nimisen mikrotietokoneohjelman. Tämä ja instituutin saamat muut uudet laitteet ja tietoyhteyksien avautuminen mm. internetin kautta, luovat uusia mahdollisuuksia kansainvälisen informaatiopalvelun kehittämiseen.

Siirtolaisrekisteri

Vuoden 1994 loppuun mennessä siirtolaisrekisteriin oli tallennettu 306 822 tietuetta. Suomen Höyrylaivaosakeyhtiön matkustajaluetteloissa (1892–1912 sekä 1913–1914 ja 1920–1926) oli 235 861 tietuetta. Lääninhallitusten ja maistraattien passiluetteloita oli tallennettu 61 239 tietuetta. Ulkoasiainhallinnon arkistosta saatua aineistoa on nyt tallennettu 9 722 tietuetta.

Lisäksi rekisterin käytössä ovat seuraavat atk-tiedostot: Turun yliopiston historian laitokselta saatu passi- ja matkalipputiedot sisältävä aineisto (noin 60 000 tietuetta), Per-Erik Levlinin su-

kututkijaryhmän Amerikan ruotsalaisien seurakuntien kirkonkirjoista keräämä suomalaisaineisto (noin 4000 tietuetta), Antero Leitzingerin kokoama tiedosto Suomen kansalaisuutta ennen itsenäisyysenaikaa anoneista ulkomalaisista, Olavi Koivukankaan laatima luettelo Uuden-Seelannin suomalaisista sekä Det danske Utvandrerarkivetin luovuttama luettelo Tanskan kautta Amerikkaan vuosina 1868–1896 menneistä suomalaisista.

Siirtolaisrekisteri sai tiedusteluja Suomen lisäksi Yhdysvalloista, Ruotsista, Kanadasta, Australiasta, Tanskasta, Sveitsistä, Saksasta, Isosta-Britanniasta ja Norjasta.

Pohjanmaan aluekeskus

Pohjanmaa on ollut Amerikkaan suuntautuneen siirtolaisuuden päälähtöalue. On tärkeitä päästä järjestelmälliseen siirtolaisuutta koskevan materiaalin keruuseen tällä ydinalueella, jossa yhä elää sitä sukupolvea, jota nämä asiat henkilökohtaisesti koskevat.

Siirtolaisuusinstituutti on käynyt useiden vuosien ajan neuvotteluja Peräseinäjoen kunnan kanssa Pohjanmaan aluekeskuksen perustamisesta. Perustamispäätös tehtiin instituutin hallituksen kokouksessa 27.05. Peräseinäjoen kunta luovutti aluekeskukselle toimitilat, jonka lisäksi kunta on sitoutunut hankkimaan aluekeskuksen tarvitseman rahoituksen. Aluesihteeriksi valittiin FM Outi Liedes aloitti lokakuun ensimmäisenä päivänä työnsä.

Keruutyön ohella aluekeskus toimii instituutin etäpisteenä, tarjoamalla mm. siirtolaisrekisterin palveluja. Vuoden 1994 lopulla Pohjanmaan aluekeskus sai vastaanottaa 16 lahjoitusta, jotka sisälsivät kirjoja, postikortteja, lehtileikkeitä, kirjallisuutta ja jonkin verran esineistöä.

Tutkimustoiminta

Uudet muuttoliikkeet ja niihin liittyvät kysymykset ovat yhä tärkeämpi tutkimusalue Siirtolaisuusinstituutissa. Perinteistä siirtolaisuustutkimustakaan ei ole sivuutettu. *Suomen siirtolaisuuden historian* kirjoitustyö jatkui toimintakauden aikana viiden kirjoittajan voimin. Historiallista siirtolaisuustutkimusta on myös *Uuteen-Seelantiin menneiden suomalaisten vaiheiden tutkimus* sekä *amerikansuomalaisen perinnetutkimuksen* syntyä, kehitystä ja muuntumista käsittelevä tutkimus.

Uudempia muuttoliikkeiden muotoja sen sijaan edustavat tutkimukset *maanmuuttajien koulutuksesta ja sen tuloksellisuudesta*; tutkimus *Tidsbegränsad migration — öst-västmigration för utbildning och praktik* sekä *inkerinsuomalaisten, virolaisten ja venäläisten akkulturaatiota Suomessa* käsittelevä tutkimus.

Seminaarit

Tutkijoiden välinen ja erilaisten tutkimuslaitosten vuoropuhelu on tullut yhä tärkeämmäksi. Tällaisten verkostojen avulla tutkimuslaitosten yms. perustehdävät, tutkimus, dokumentointi, julkaisu-toiminta ja tiedottaminen helpottuvat ja nopeutuvat. Voidaan ylläpitää yhteyksiä Euroopan eri maiden tutkijoiden kesken. Siirtolaisuusinstituutti käynnisti omalta osaltaan tämän keskustelun perustamalla *Muuttoliikkeiden ja etnisyyden tutkijoiden verkoston (MEV)*, jonka toimintaan liittyviä kysymyksiä pohdittiin toimintakauden aikana kahdessa eri seminaarissa, joista toinen oli pohjoismainen palaveri Tanskassa.

Syyskuun 1. päivänä pidettiin *Siirtolaisuusinstituutin 20-vuotisjuhlaseminaari*. Päivän ohjelmassa instituutin oma henkilökunta esitteli laitoksen toimintaa ja tutkimuksia. Lisäksi oli *Amerikan arkkujen aarteita* -näyttelyn avajaiset. Näyttely kertoi Amerikasta Suomeen

sodan ja sen jälkeisenä aikana lähete-tyistä tavara- ja rahalahjoituksista.

Toimintakauden aikana ilmestyneet julkaisut

Siirtolaisuustutkimuksia A 17. Minna Domander: Kulttuuritausta ja maahanmuuttajakoulutuksen tuloksellisuus. Jyväskylä 1994, 116 s.

Tutkimuksia nro 8-1994. Nina Forsten-Lindman: Foreign Born Childrens Socioemotional Adjustment to Finland: Intercountry Adoptees and Vietnamese Refugees. Turku 1994, 42 p.

Siirtolaisuus-Migration aikakauslehti. Neljä numeroa, yhteensä 164 sivua. Lehden numero 3-1994 julkaistiin instituutin 20-vuotisjuhlanumerona.

Kaarle Hjalmar Lehtisen rahasto

Kuluneena vuonna myönnettiin 40 000 markkaa apurahoina siirtolaisuustutkimuksen edistämiseksi seuraavasti:

Alavuotunki, Jouni, 4000 mk; Murmanskin suomalaisten vaiheita 1860-luvulta nykypäivään.

Juote, Mari ja Takalo, Pirjo, 4000 mk: Inkerinsuomalaisten mielikuvat Suomesta maastamuuttopyrkimysten ohjaajina ja inkerinsuomalaiset maastamuuttajina.

Eve Kyntäjä, 3000 mk: Selviytyminen vai syrjäytyminen — ulkomaalaisten perheiden tilanne Suomessa (tutkimussuunnitelman teko).

Eevaleena Melkas, 6000 mk: Suomalaiset siirtokunnat Brasiliassa ja Dominikaanisessa tasavallassa 1920-luvun lopulla ja 1930-luvun alussa.

Juha Niemelä, 6000 mk: Amerikansuomalaisen musiikin tutkimiseen.

Pekka Puistosalo, 5000 mk: Suomalaisyri-tysten koulutetun työvoiman muutto-käyttäytyminen ja tilapreferenssit.

Ilse-Mari Söderholm, 6000 mk: Suomalai-
nen "uussiirtolaisuus".

Toivo Tamminen, 3000 mk: Amerikansuo-
malaisen musiikkielämän dokumen-
tointiin.

Gregory Watson, 3000 mk: Language Shift
Among First Generation Finnish Im-
migrants to Australia.

Institute Of Migration 1994

For the Institute of Migration, 1994 was the twentieth year of operations. Around the end of the 1980s and early 1990s, Finland changed from a region of net emigration to one of net immigration, and this shift has been reflected in the Institute's research activities. In order to respond to the new challenges, the MEV network has been established to promote dialogue among Finnish researchers in migration and ethnic questions. In the development of this network, we have also been in contact with sister research institutions in

Scandinavia and Continental Europe. Our facilities for participating in international contacts and exchange of information were radically improved with a grant from Ministry of Education for upgrading our databases.

Archives and documentation

At the end of the year, the Archives held 928 donated and otherwise acquired collections of material relating to migration. 63 of these were new acquisitions during the year. The document holdings compri-

se over 200 shelf-meters of material. There are also 871 catalogued material items (artefacts, etc.).

The collections in the Archives contain over 10 000 letters; approximately 400 postcards; approximately 10 000 photographs; approximately 6900 slides; 17 diskettes, 129 microfilms, 238 tape-recorded interviews, 83 cassettes of migrants' music, 59 LP gramophone records, 903 78-rpm's, 51 cassettes with recordings of radio programs, and 545 video cassettes.

During the year, the archives catalogues were transferred to a computerized system.

Library

At the end of the year, the Library of the Institute of Migration held 6508 catalogued publications. The Library is in receipt of subscriptions to 43 magazines published by Finnish communities overseas, 30 journals dealing with migration in general, and 70 other periodicals. A new and more efficient system was introduced for storing newspaper cuttings, accumulated by the Institute over the past 20 years.

At the end of the year, the Institute acquired the PrettyLib computer program written for specialist libraries. This software, together with the new equipment acquired by the Institute and the opening up of better network contacts, including Internet, have provided better facilities for the development of international information exchange.

Emigrants Register

By the end of 1994, there were altogether 306 822 records stored in the Register. Of these, 235 861 records were obtained from the passenger lists of the Finnish Steamship Company for 1892–1912 and 1920–1926; 61 239 records from the pass-

port registers of the provincial and municipal authorities; and 9722 from the archives of the Finnish Foreign Service.

In addition, the Register also contains the following computerized records: material on passports and passenger tickets from the Department of History, University of Turku (ca 60 000 records); the Finnish material collected from the parish records of Swedish-American congregations by the Per-Erik Levlin genealogical research team (ca 4000 records); the material collected by Antero Leitzinger on foreigners who applied for Finnish nationality prior to Finland's independence; the catalogue of New Zealand Finns drawn up by Olavi Koivukangas; and records supplied by Det danske Utvandrerarkivet concerning Finnish migrants travelling to America via Denmark during the period 1868–1896.

During the year, the Emigrants Register received inquiries from Finland and also from the United States, Sweden, Canada, Australia, Denmark, Switzerland, Germany, the United Kingdom, and Norway.

Ostrobothnian Regional Center

Ostrobothnia was the major region of recruitment for Finnish migration to America. It is therefore essential to be able to carry out the systematic collection of migration material in this region, where members of the generation personally affected by the migration are still alive.

For several years, the Institute of Migration has been negotiating with the municipality of Peräseinäjoki on the establishment of an Ostrobothnian Regional Center, and final approval for this project was given by the Board of the Institute on May 27th 1994. The premises for the Center have been provided by Peräseinäjoki municipality, which has also undertaken to obtain the operational

funding needed. Ms Outi Liedes, MA, who has been appointed as Regional Secretary, started work on October 1st 1994.

The task of the Center is not only to collect material within the Region, but also to function as an outpost for the Institute, where the services of the Emigrants Register, for instance, are available. During the last months of 1994, the Center accepted 16 donations of material, including letters, postcards, newspaper cuttings, literature, and some material artefacts.

Research

The investigation of new migration movements has been becoming more and more important in the research carried out under the auspices of the Institute of Migration; but this has not meant the abandonment of the more traditional forms of migration research, however.

During the year, five writers continued work on the compilation of *the history of Finnish migration*. Other instances of historical migration research are *a study of Finns migrated to New Zealand*, and a study of the origins and development of *music among the Finnish settlers in America*.

Examples of research into newer forms of migration include *studies of the provision and effectiveness of training for immigrants*; the project *Temporary migration — East-west migration for training and practice*; and investigations of *the acculturation in Finland of Finn-Ingermanlanders, Estonian and Russian immigrants*.

Seminars

Dialogue between researchers and research institutes has become more and more important. With the aid of networking, the basic tasks of research and simi-

lar institutions — research, documentation, publication, and popularization — can be made easier and faster, and contacts can be maintained between researchers in different European countries.

The Institute of Migration has contributed to promoting dialogue among Finnish researchers studying migration and ethnic questions, through the establishment of the *MEV network*; and in conjunction with this project, two seminars were held during the year.

On September 1st, the Institute of Migration hosted a *celebratory seminar in honor of its 20th anniversary*, during which the personnel of the Institute gave presentations on their activities and research. This day also saw the opening of *the American Treasure Chests* exhibition, in which some of the materials and moneys donated by Finnish-Americans are displayed.

Publications during the year

Institute of Migration, Publications A

17. Domander, Minna: Cultural background and effectiveness in immigrant education. Turku 1994, 116 pp.

Research Publications No 8/1994.

Nina Forsten-Lindman: Foreign Born Children's Socioemotional Adjustment to Finland: Inter-country Adoptees and Vietnamese Refugees. Turku 1994, 42 pp.

Siirtolaisuus–Migration (journal of the Institute of Migration). Four issues, totalling 164 pages. Issue No 3/1994 was published as the celebratory issue for the Institute's 20th anniversary.

Kaarle Hjalmar Lehtinen Fund

During the year, grants totalling FIM 40 000 were awarded for to promote migration research in Finland to the following persons:

Alavuotunki, Jouni, FIM 4000: History of the Finns in Murmansk from the 1860s to the present day.

Juote, Mari & Takalo, Pirjo, FIM 4000: Images of Finland among the Finn-Ingermanlanders and the impact of these upon migration intentions; Finn-Ingermanlanders as migrants.

Kyntäjä, Eve, FIM 3000: Survival or abandonment: Foreigners' families' situation in Finland (research planning phase).

Melkas, Eevaleena, FIM 6000: Finnish settlements in Brazil and the Dominican

Republic in the later 1920s and early 1930s.

Niemelä, Juha, FIM 6000: A study of Finnish-American music.

Puistosalo, Pekka, FIM 5000: Migration behavior and preferences among highly-trained personnel in Finnish firms.

Söderholm, Ilse-Mari, FIM 6000: The Finnish "New Migration".

Tamminen, Toivo, FIM 3000: Documentation of Finnish-American music.

Watson, Gregory, FIM 3000: Language Shift among First Generation Finnish Immigrants to Australia.

Matkoja:

Olavi Koivukangas Australiassa

Siirtolaisuusinstituutin johtaja, FT Olavi Koivukangas, osallistui 26.–28.4. Sydneyssä, Australiassa pidettyyn suureen, kansainväliseen "Global Cultural Diversity" -konferenssiin. Hän oli huhtikuussa matkalla Australiassa keräämässä lisäaineistoa "Suomen siirtolaisuuden historia" -tutkimukseen, johon hän kirjoittaa erityisalastaan australian- ja uuden-seelanninsuomalaisista. Olavi Koivukankaan seuraava kirja, "Uuden-Seelannin suomalaisten historia", ilmestyy myöhemmin tänä vuonna.

Olavi Koivukangas on myös Suomi-Seura r.y.:n varapuheenjohtaja ja Suomi-Australia yhdistysten Liiton puheenjohtaja. Tässä ominaisuudessa hän osallistui Canberrassa pääsiäisenä pidetyille Australian suomalaisseurojen järjestämille *Suomi-Päiville* Suomi-Seura r.y.:n edustajana.

Opiskellessaan Canberassa v. 1969–72 Olavi Koivukangas innostui moukarinheitosta ja on viime vuosina elvyttänyt tämän harrastuksensa. Viime vuoden saavutuksia oli veteraanien Suomen mestaruus, ja tähtäimessä ovat nyt Buffalossa ensi heinäkuussa pidettävät MM-kilpailut. Hän osallistui myös pääsiäisenä Canberrassa ACT:n veteraanien mestaruuskilpailuihin heittolajeissa vanhojen urheilutoveriensa kanssa.

South Africa Gets Tough On Illegal Immigrants

In January a young Mozambican man miraculously survived a crocodile attack when he was crossing the appropriately-named Crocodile River. The young Mozambican, like many of his countrymen, was on his way to South Africa to seek security and a better life. He was extremely lucky, a number of other Mozambicans have been killed by wild animals or electrocuted by the high-voltage razor wire which straddles the Mozambique-South Africa border. (Electrical fence has not been used by Nelson Mandela's Government since its election in April 1994.)

Since the discovery of gold and diamonds in the 19th century, South Africa has always attracted immigrants from its neighbours and further afield. From as far as Tanzania and Zaire, young men risked lions and other dangerous animals in order to seek a fortune in *Egoli*, the African name for Johannesburg which means, "city of gold".

The ending of apartheid has, however, increased illegal immigration. And this time the immigrants come from as far as Rwanda, Burundi, Nigeria and Liberia — Africa's current trouble spots. South Africa's immigrants are not only Africans. Chinese, Pakistanis, Russians and Mongolians have also been attracted to *Egoli*.

Authorities estimate that there are about 2 million illegal immigrants in the country. The majority are from Mozambique (about 1,2 million) followed by Zimbabweans whose numbers are estimated at about 30,000. There are also substantial numbers from other southern African countries like Lesotho, Malawi, Zambia, Angola and Botswana. Last year the government deported 90,000 illegal immigrants but the tide is unstemmable.

Mandela's dilemma

The government of President **Nelson Mandela** is split on the issue. Controversial Chief **Mangosuthu Gatsha Buthelezi**, who is the Minister of Home Affairs, is taking a hard line approach. "We need to stand firm to stem the ever increasing influx of

illegal immigration...," he is quoted in the January edition of the magazine, *New African*.

Minister of Defence, **Joe Modise**, proposes deploying troops along the border to deter illegals but opposes the switching on of the electrified fence which was erected by the previous white government to prevent guerrilla infiltration from Mozambique and has since been switched off.

Deputy President, **Thabo Mbeki**, takes a soft line approach reminding black South Africans that illegals come from the same countries which sheltered South African refugees during their time of need. Mbeki says that South Africa needs to extend an economic helping hand to its neighbours in order to solve the problem. For Mandela the dilemma is to prevent illegal immigrants without antagonising South Africa's neighbours.

Popular resentment

Immigrants are resented because they are usually willing to accept lower wages than the locals. They are non-unionized and therefore cheaper to the employers. Buthelezi wants employers who hire illegals to be prosecuted. Immigrants are also being blamed for a host of societal illnesses like the rise in crime, prostitution and drug trafficking.

The group which is widely blamed for the drug trade and fraud are the Nigerians. Many Nigerians reportedly dress well, drive luxury cars and live in the posh suburbs of Johannesburg. In a country where black unemployment is hovering around 50 percent, such display of wealth arouses hostility towards immigrants.

There are genuine political refugees but the general feeling is that the majority are simply economic migrants. Like in Mexico and in USA, the problem of illegal immigrants will be a permanent headache as long as neighbouring countries have different rates of economic development.

Percy Mashaire

Anne Alitolppa-Niitamo: Somali-pakolaiset Helsingissä. Sosiaaliset verkostot ja klaanijäsenyyden merkitys. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 1994:10. Helsinki 1994. 61 s.

Somaliasta alkoi saapua pakolaisia Suomeen 1990, jolloin yhteensä yli 1400 somalia haki turvapaikkaa. Asia herätti Suomessa suurta kohua. Tilanteeseen ei ollut osattu varautua, vaikka muihin pohjoismaihin oli jo tullut somalipakolaisia. Viime vuoden lopulla Suomessa asui runsaat 3500 somalia, eli kolmanneksi suurin ulkomaalaisten ryhmä entisen Neuvostoliiton ja Ruotsin kansalaisten jälkeen. Somaleista tuli hyvin nopeasti muukalaisvihan suosituin kohde.

Somalipakolaisista on Suomessa ilmestynyt kolme tutkimusta: Esa Aallaksen "Somalishokki", Timo Virtasen "Somalipakolaiset Suomessa" ja uusin Anne Alitolppa-Niitamon "Somalipakolaiset Helsingissä". Lisäksi on eräitä pienempiä selvityksiä.

Alitolppa-Niitamo on tutkinut somalipakolaisten sosiaalista järjestäytymistä kartoittamalla heidän sosiaalisia verkostojaan. Kirja tarjoaa tiivistettyä perustietoa ja laajentaa tarkastelua arkielämään ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Haastateltavien valinnassa on käytetty tavanomaista lumipallomenetelmää. Otanta oli pieni, eikä siltä voida vaatia edustavuutta, mutta se antaa kuitenkin mielenkiintoista tietoa somalien sosiaalisista verkostoista ja heidän sopeutumisestaan suomalaiseseen yhteiskuntaan.

Tutkimuksessa ilmeni että sosiaalisten verkostojen muodostuminen ja kommunikaatio sekä somaliryhmän sisällä että suomalaisten kanssa on monimutkainen prosessi. Siihen liittyy erilaisia väliin tulevia muuttujia, jotka eivät ole pako-

laisten itsensä kontrolloitavissa. Sekä etnisen ryhmän sisällä että valtakulttuurissa on normeja, arvoja ja ennakkoluuloja, jotka häiritsevät tai estävät sosiaalisten verkostojen muotoutumista. Suhteita suomalaisiin ei tutkimusotoksessa ilmennyt, mutta kanssakäymistä somalialaisten ja muiden ulkomaalaisten välillä oli jossain määrin.

Sosiaalisten verkostojen muodostumisessa kunkin yksilön klaanijäsenyys ja asennoituminen klaanismia kohtaan oli tärkeä tekijä ja jakoi somalialaiset kahteen ryhmään. Jakaantuneisuus heijastui myös yhteisötoimintaan; Helsingissä toimii neljä somalialaisten perustamaa interressiyhdistystä, jotka eivät juurikaan ole yhteistyössä keskenään.

Tutkimus osoitti, että Suomessa asuvat somalialaiset kärsivät eristäytyneisyydestä, sosiaalisten suhteiden puuttumisesta, yhteiskunnasta syrjäytymisestä sekä tulevaisuuden näköalattomuudesta. Alitolppa-Niitamo suosittaa lääkkeeksi opintoja, työtä, perheenyhdistämistä ja kontaktihenkilöiden kouluttamista.

Viisasten kiveä ei tässäkin tutkimuksessa löydetä, mutta se kiinniittää huomiota ongelmaan, joka saattaa tulevaisuudessa vakavoitua: maahanmuuttajien syrjäytymiseen ja eristäytymiseen omiin ryhmiinsä. Tähän on yhteiskuntapoliittisissa toiminna kiinnitettävä vakavaa huomiota, jotta Suomeen ei pääsisi muodostumaan yhteiskunnasta syrjäytyvää ryhmää, johon kaikki sosiaaliset vaikeudet voisivat kasaantua.

Somalipakolaiset Helsingissä on ajatuksia herättävä raportti, joka loppuu liian lyhyeen. Alitolppa-Niitamon on tarkoitus laajentaa tutkimustaan väitöskirjaksi asti. Se tulee valmistuttuaan olemaan mielenkiintoista luettavaa.

Krister Björklund

Siirtolaisuusinstituutti järjestää viidennen
Muuttoliikesymposiumin:

**Suomi Euroopassa,
maassamuuton uudet ulottuvuudet**

15.–17.11.1995 Turussa

Keskeisiä teemoja ovat:

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja työmarkkinat
- maassamuuton ja kansainvälisen muuton yhteys
- maaseutu ja muuttoliike
- hyvinvoinnin uusi suunta
- tulevaisuuden muutostekijät

Tiedustelut:

Siirtolaisuusinstituutti, Krister Björklund
Piispankatu 3, 20500 Turku
puh. 921-2313915, fax. 921-2333460, email: kbjorklund@abo.fi

Migrationsinstitutet anordnar det femte

Migrations symposiet:

**Finland i Europa,
den nya flyttningsrörelsen inom landet**

15.–17.11.1995 i Åbo

Centrala tema är:

- omvandlingen av näringsstrukturen och arbetsmarknaden
- förhållandet mellan intern migration och internationell migration
- landsbygden och flyttningsrörelsen
- välfärdens nya mål
- framtida förändringsfaktorer

Förfrågningar:

Migrationsinstitutet, Krister Björklund
Biskopsgatan 3, 20500 Åbo
tel. 921-2313915, fax. 921-2333460, email: kbjorklund@abo.fi

Finnskog-seminaarin alustava ohjelma

Rautalammillä 10.–11.11.1995 pidettävän seminaarin tarkoituksena on tehdä tunnetuksi Ruotsin ja Norjan metsäsuomalaisuutta, Finnskogin alueella tehtyä tutkimustyötä ja perinteen tallennusta sekä selvittää syitä, jotka johtivat Suur-Rautalammin alueen suomalaisten muuttoon.

Pohjoismaiden Neuvoston syyskokous pidetään samaan aikaan Kuopiossa, ja Finnskog-seminaari on osa kokouksen oheisohjelmaa. Suomalaiset, ruotsalaiset ja norjalaiset asiantuntijat valmistelevat teemoja. Molempina päivinä on ohjelmassa lyhyehköjä alustuksia sekä keskustelua seuraavista aiheista:

Muuttoliike — lähtöalueet, sijoittuminen

Rakennusperinne — savolainen ja metsäsuomalainen
rakennusperinne

Kaskiviljely — kaskeamisen merkitys, vaikutus ympäristöön
sekä tekniikka

Metsäsuomalaisten henkinen perinne — metsäsuomalaisuus
taiteessa ja taikuudessa

Metsäsuomalaisuus tänään ja huomenna
Norjassa ja Ruotsissa

Seminaari pidetään Rautalammin pääkirjastossa. Viikonlopun aikana on runsaasti teemoihin liittyvää oheisohjelmaa: näyttelyjä, musiikkia suomalaismetsistä, rautalampilaissyntyisen kitarataiteilija Timo Korhosen konsertteja, 1800-luvun alun rautalampilainen pitoateria, kartanoiden esittelyä, elokuvaesityksiä jne.

Finnskog-seminaari on maksuton ja tarkoitettu historian ja kulttuurialan opiskelijoille, tutkijoille, opettajille, sukututkijoille, pohjoismaisesta yhteistyöstä kiinnostuneille ym. Yliopistojen opiskelijoille seminaari korvaa sovitun määrän opintoviikkoja.

Järjestelyihin osallistuvat Peuran museosäätiö, Rautalammin kunta, Rautalammin Historiallinen Yhdistys, Siirtolaisuusinstituutti, Museovirasto, Jyväskylän yliopisto, Pohjola-Nordenin Kuopion läänin piiri ry. sekä yhteistyökumppanit Ruotsissa ja Norjassa.

Yhteyshenkilö: Seija Vuorimaa
Rautalammin kunta, 77700 Rautalampi
puh. 979-68 90 183

First Announcement / Call for Papers

**Finnforum V: Towards the New Millennium
Prospects and Challenges**

Laurentian University, Sudbury, Ontario, Canada
May 22–26, 1996

Conference themes

- The northern experience: comparative aspects of Finnish settlement in the Great Lakes Area
- Strategies for ethno/cultural development and maintenance
- Language and Finnishness: language as an ethnic variable
- State of the art: historiographical perspectives

Evening workshops:

- Finnish-American & Finnish-Canadian literature and art
- Genealogical issues, and also Banquet/Receptions

Suggestions for other themes and evening workshops are welcome.
Paper proposals (graduate students are also encouraged to present papers),
1 page abstract, should be submitted by September 15, 1995 to

Proceedings Coordinator:

Varpu Lindström, Ph.D., Master, Atkinson College
York University, 4700 Keele Street, North York, Ontario, Canada M3J1P3
Phone 416-736-5727, Fax 416-730-0169
E-mail VARPUL@VM2.YORKU.CA

Overall Conference Coordinator:

Oiva Saarinen, Ph.D., Dept of Geography
Laurentian University, Sudbury, Ontario, Canada PCE2C6
Phone 705-675-1151, Ext. 3356, Fax 705-675-4893
E-mail OSAARINEN@ADMIN.LAURENTIAN.CA

Publications Coordinator:

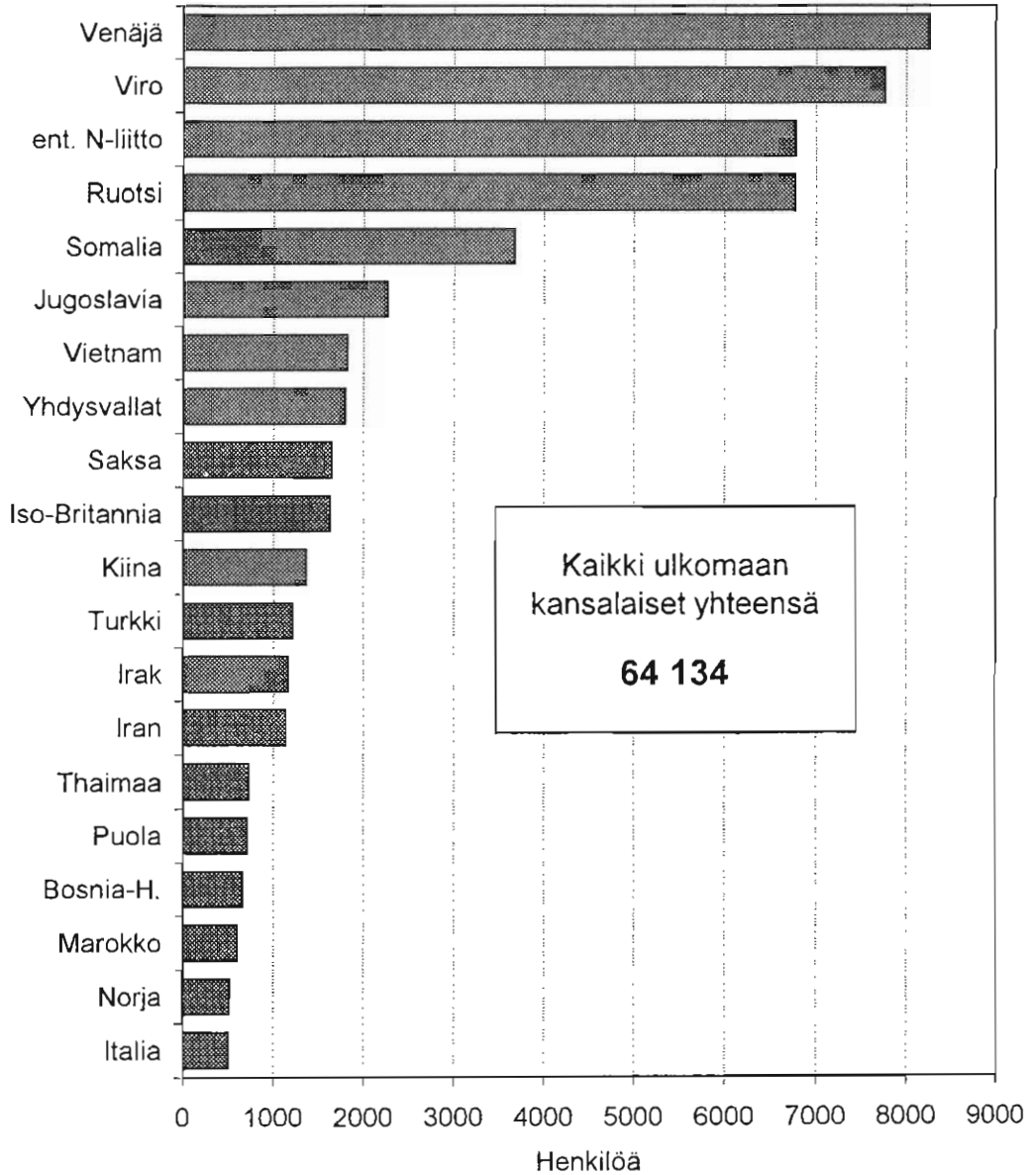
Börje Vähämäki, Ph.D., Finnish Studies Programme, University of Toronto
21 Sussex Avenue, Toronto, Ontario, Canada M5S1A1
Phone 416-730-8350, Fax 416-730-0169

Finnish Relations Coordinator:

Olavi Koivukangas, Ph.D., Director, Institute of Migration
Piispankatu 3, FIN-20500 Turku, Finland
Phone (9)21-23 17 536, Fax (9)21-23 33 460

Suurimmat Suomessa asuvat ulkomaalaisryhmät 1.4.1995 (yli 500 henkilöä)

Kansalaisuus

Lähde: Väestörekisterikeskus

Kuvio: Jouni Korkiasaari

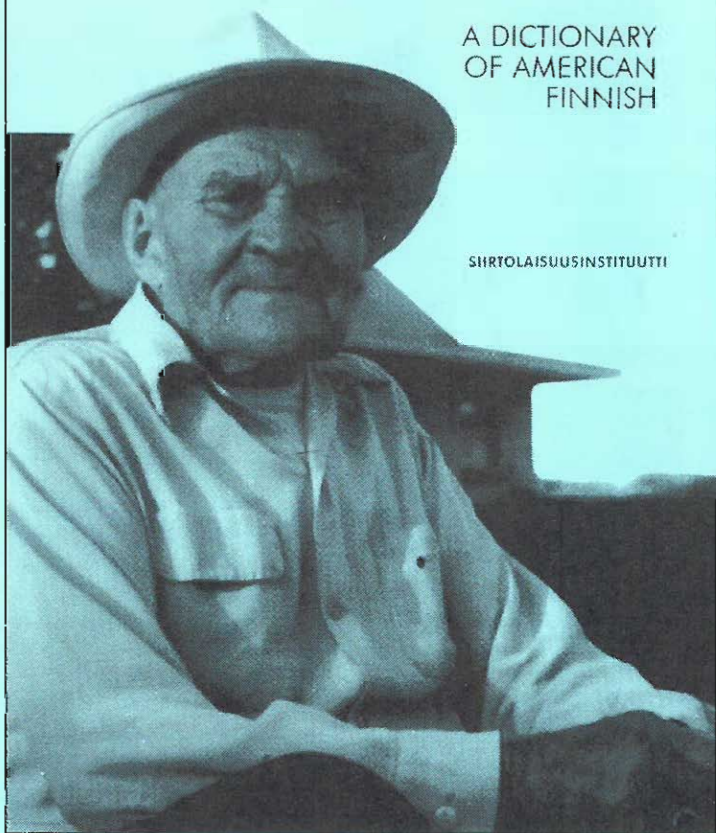
"Tien sivu oli luusi, se troki ajo sinne kolsiin..."

Hänti sanapuuki

AMERIKANSUOMEN PERTTI VIRTARANTA **SANAKIRJA**

A DICTIONARY
OF AMERICAN
FINNISH

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

Suoramyyntihinta FIM 200 / US\$ 50.00

Tilaukset osoitteella: Siirtolaisuusinstituutti, Piispankatu 3,
20500 Turku, puh. 921-23 17 536